

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE HERMAN TEIRLINCKSTRAAT NRS. 4-8 TE OOSTAKKER (PROV. OOST-VLAANDEREN)

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 956

Rapport opgemaakt door: Maarten Praet en Jan Coenaerts

Derbystraat 51

9051 Gent

november 2021

Dossiernr. 25708.R.01 (intern)

Projectcode: 2019D113

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Herman Teirlinckstraat nrs. 4-8 te Oostakker (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs

Maarten Praet en Jan Coenaerts

Projectnummer

- 25708 (intern)
- 2019D113 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en datum

Gent, november 2021

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 956

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	Datum	Status
v0	10/04/2019	Interne draft
v1	10/04/2019	Externe draft
v2	22/11/2021	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Maarten Praet
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Pedro Pype
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 1	Verslag van resultaten.....	8
1	Inleiding.....	8
1.1	Thesaurus.....	8
1.2	Administratieve gegevens.....	8
1.3	Doel van het onderzoek.....	8
1.4	Aanleiding van het onderzoek.....	9
1.5	Afbakening onderzoeksgebied.....	9
1.6	Onderzoeksstrategie.....	13
2	Aard van de bedreiging.....	14
2.1	Huidige situatie.....	14
2.2	Toekomstige situatie.....	18
3	Assessmentrapport: landschappelijke analyse.....	22
3.1	Topografische situering.....	22
3.2	Bodemkundige situering.....	26
4	Assessmentrapport: archeologische voorkennis.....	31
4.1	Historische situering.....	32
4.2	Inventaris bouwkundig erfgoed.....	33
4.3	Beschermde monumenten.....	34
4.4	Beschermde stads- of dorpsgezichten.....	34
4.5	Centrale archeologische inventaris (CAI).....	35
4.6	Archeologie(nota's) waarvan akte werd genomen.....	40
4.7	Cartografische bronnen.....	43
4.8	Recente landschapsveranderingen.....	48
5	Besluit.....	50
5.1	Interpretatie en datering.....	50
5.2	Samenvatting en potentieel tot kennisvermeerdering.....	50
6	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	52
7	Bibliografie.....	53

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Luchtfoto (grootschalige winteropnamen, kleur, 2017) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)	9
Figuur 2: GRB met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)	10
Figuur 3: Afbakening projectgebied en te behouden zones (Initiatiefnemer 2021).....	11
Figuur 4: Kadasterkaart met aanduiding van het studiegebied (CadGIS 2019)	12
Figuur 5: Grondplan (huidige toestand) (Initiatiefnemer 2019)	14
Figuur 6: Afbakening projectgebied en te behouden zones (Initiatiefnemer 2021).....	15
Figuur 7: Schets en tekening huidige fundering, doorsnede en bovenaanzicht (AAVO 2021) .	16
Figuur 8: Foto van een huidige funderingszool met zicht op de betonplaat tijdens funderingsonderzoek (AAVO 2021)	16
Figuur 9: Snedes bestaande toestand (te slopen gebouw) (AAVO 2021).....	17
Figuur 10: Snedes nieuwe toestand (AAVO 2021)	17
Figuur 11: Nieuwe toestand, projectzone aangeduid met rode polygoon (Initiatiefnemer 2021)	18
Figuur 12: Plan met aanduiding van omgevingsaanleg (Initiatiefnemer 2021)	19
Figuur 13: Inplanting paalfunderingen(Initiatiefnemer 2019)	20
Figuur 14: Voorbeeld van funderingsmassief (stippenlijn), grid en paalfundering (AAVO 2021)	21
Figuur 15: Topografische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019).....	22
Figuur 16: Hoogteprofiel. Bovenaan: noord-zuid. Onderaan: west-oost (Initiatiefnemer 2019)	23
Figuur 17: DTM (1m) met aanduiding van de hoogteprofielen en het studiegebied (Geopunt 2019)	24
Figuur 18: DTM (1m) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)	24
Figuur 19: Hillshade (afgeleid van DTM 1m) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019).....	25
Figuur 20: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)	26
Figuur 21: Quartairgeologische sequentie (type 3) ter hoogte van het studiegebied (type 3) (Geopunt 2019)	27
Figuur 22: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)	27
Figuur 23: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)	28
Figuur 24: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019).....	29
Figuur 25: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)	30
Figuur 26: Weergave van de locaties met gekend bouwkundig erfgoed weergegeven op een orthofoto (2018) met aanduiding van het studiegebied (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019; Geopunt 2019)	33
Figuur 27: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 1.000m weergegeven op een DTM (1m) (Centraal Archeologische Inventaris 2019; Geopunt 2019).....	35
Figuur 28: Algemeen sporenplan met aanduiding van de aangetroffen structuren (CAI ID 211468) (Herreman 2014).....	39

Figuur 29: Bekrachtigde archeologienota's in de omgeving weergegeven op een orthofoto (2018) met aanduiding van het studiegebied (Agentschap Onroerend Erfgoed 2019; Geopunt 2019)	41
Figuur 30: Detailkaart met aanduidingen van archeologienota's met ID11632, 19408 en 18143 (Geoportaal 2021)	41
Figuur 31: <i>“Kaerte ofte afbeeldinghe van de landen, bosschen ende meerschen gelegen binnen de prochien van Desteldonck ende Oostacker, mitsgaders op het vrye van Gent, alsmede binnen de stede van Gent aan den Ham, competerende het bisdom der voorzeyde stede, gemaekt ten verzoeke van Philippus Errardus Van der Noot, bisschop van Gent, door Phil. Benthuyts, gezworen landmeter, 9 november 1722”</i> met aanduiding van het studiegebied (Cartesius 2019)	43
Figuur 32: Ferrariskaart (1770-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)	44
Figuur 33: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)	45
Figuur 34: Vandermaelenkaart (1846-1854) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)	46
Figuur 35: Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)	47
Figuur 36: Luchtfoto 1971, panchromatisch met aanduiding studiegebied (Geopunt 2019)	48
Figuur 37: Orthofotomozaïek (1990) met aanduiding studiegebied (Geopunt 2019).....	49
Figuur 38: Orthofoto (2018) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)	49

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Tabel met geraadpleegde bronnen.....	31
Tabel 2: Overzichtstabel van het bouwkundig erfgoed in de omgeving van het studiegebied (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019).....	34
Tabel 3: Overzichtstabel CAI (Centraal Archeologische Inventaris 2019).....	39
Tabel 4: Tabel met bekrachtigde archeologienota's in de omgeving van het studiegebied (Agentschap Onroerend Erfgoed 2019).....	42

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Oostakker, Achtendries, ruraal, Antwerpsesteenweg

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2019D113
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	
straat + nr.:	Herman Teirlinckstraat 4-8
- postcode :	9041
- fusiegemeente :	Oostakker
- land :	België
- Lambertcoördinaten (EPSG:31370)	xMIN / xMAX: 109120.083 / 109413.486 yMIN / yMAX: 196563.904 / 196865.901
Kadaster	
Gemeente :	Oostakker
- Afdeling :	17
- Sectie :	C
- Percelen :	566

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan in welke mate archeologisch relevante lagen bedreigd worden door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. Ten derde wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek; in situ bewaring of vrijgave van het terrein.

1.4 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van het bekomen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van de Herman Teirlinckstraat 4-8 te Oostakker (prov. Oost-Vlaanderen).

Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking heeft de grens van 3.000m² overschrijdt (ca. 46.790m²) en de ingreep in de bodem de grens van 1.000m² (ca. 9412 m²) overschrijdt, buiten een archeologische zone, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet voorafgaand aan een omgevingsaanvraag, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.2. Onroerend Erfgoeddecreet). Hierbij wordt bijgevolg een archeologienota opgemaakt op basis van een bureauonderzoek.

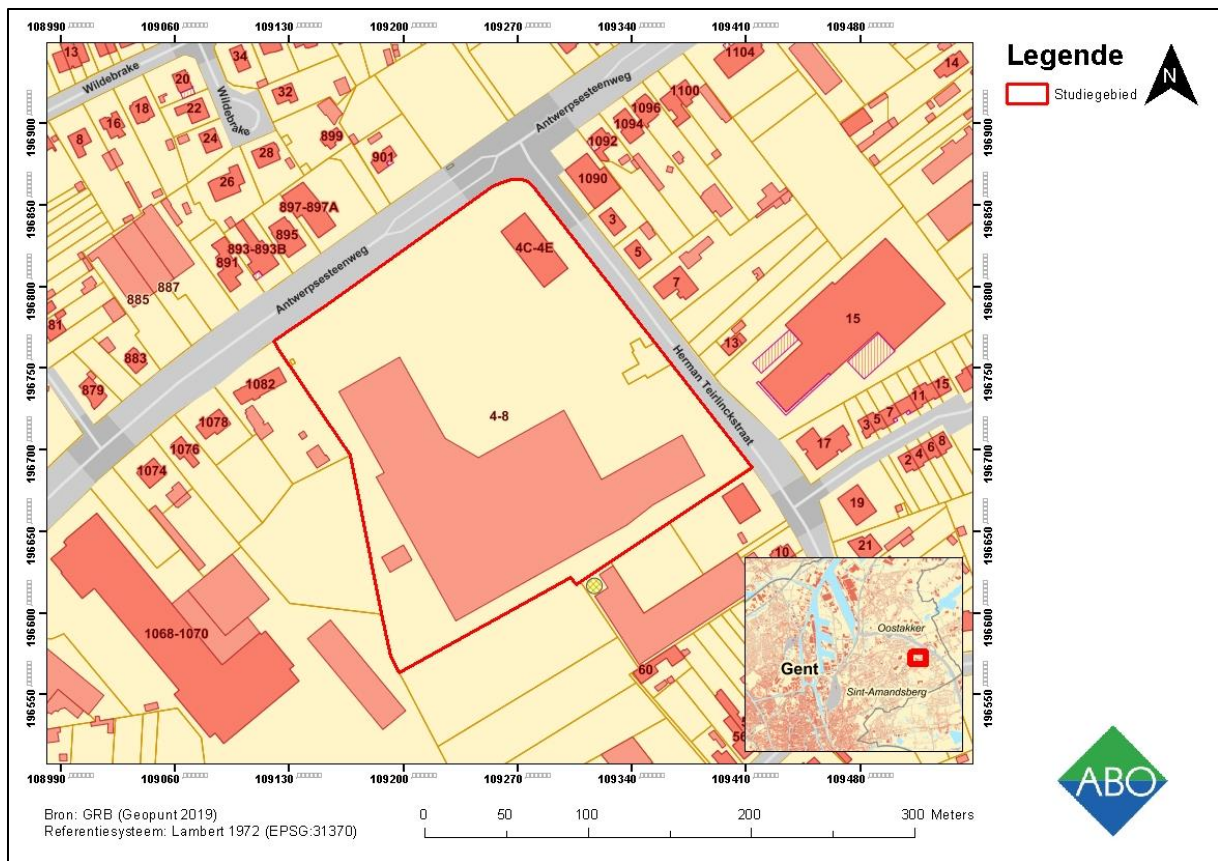
De aanvraag van de omgevingsvergunning heeft betrekking op het pand dat uitgebaat wordt door Brico met een winkelruimte met bruto oppervlakte van 5.821 m² op het gelijkvloers en 502 m² op de verdieping (sociale lokalen) en een overdekte en niet-overdekte buitenverkoop van 3.561 m².

1.5 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

De grenzen van het onderzoeksgebied stemmen niet geheel overeen met de perceelgrens van het perceel 566 (Afd. 17, Sectie C) (Figuur 1 - Figuur 4). Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 9412m².

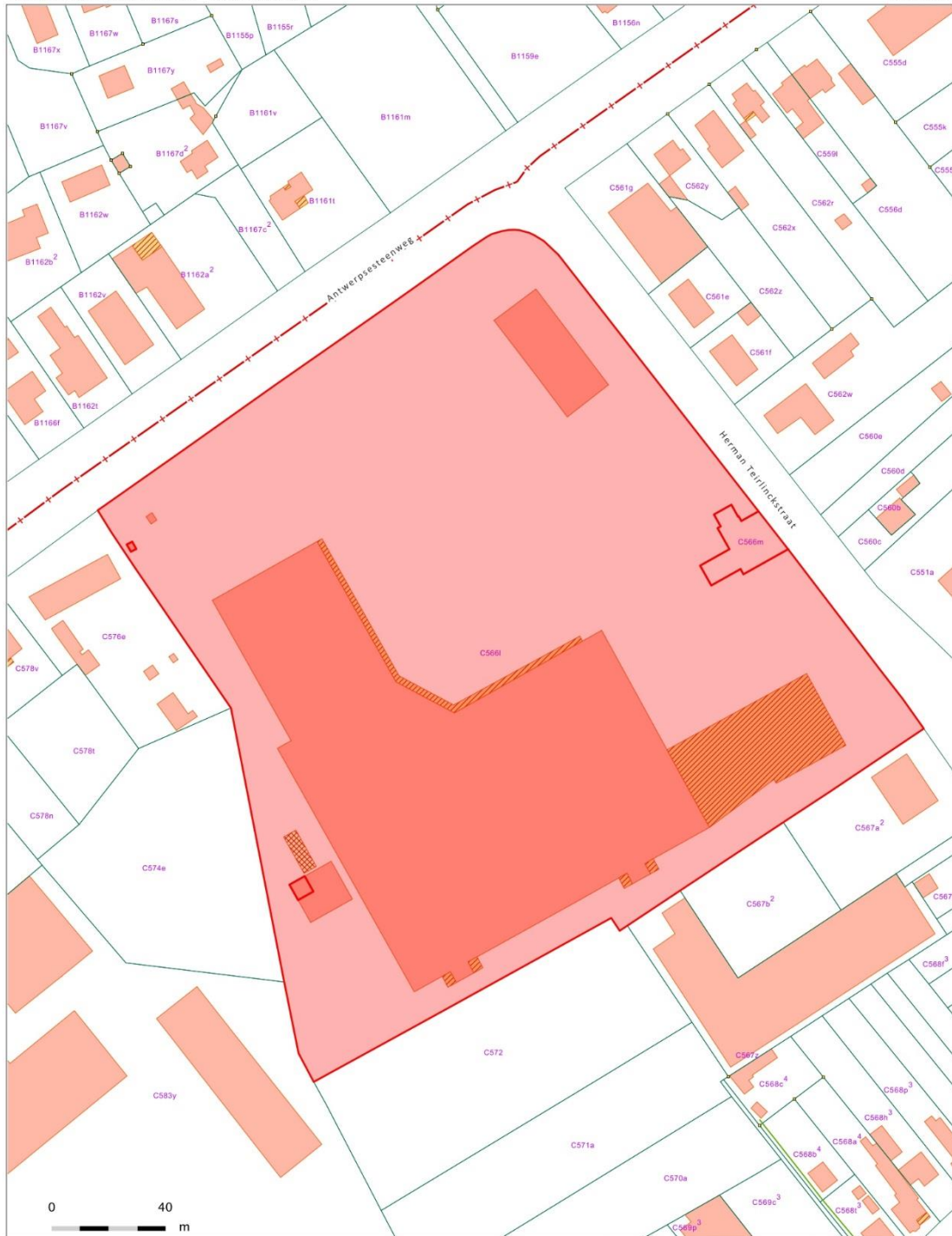
Figuur 1: Luchtfoto (grootschalige winteropnamen, kleur, 2017) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

Figuur 2: GRB met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

Figuur 3: Afbakening projectgebied en te behouden zones (Initiatiefnemer 2021)

© 08/04/2019 - De AAPD is de auteur van het kadastraal perceelplan en de producent van de databank waarin deze gegevens zijn opgenomen en geniet de intellectuele eigendomsrechten opgenomen in de Auteurswet en de Databankenwet. Vanaf 01/01/2018 worden de gebouwen op het kadastraal perceelplan geleidelijk vervangen door een dataset beheerd door de gewesten. De AAPD zal dan niet langer verantwoordelijk zijn voor de voorstelling van de gebouwen op het kadastraal perceelplan.

Figuur 4: Kadasterkaart met aanduiding van het studiegebied (CadGIS 2019)

1.6 ONDERZOEKSSTRATEGIE

Volgende twee stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- 1) Een analyse van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het studiegebied in een breder landschappelijk kader (hfst.3). Hiertoe werden zowel cartografische bronnen als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een analyse van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geven inzicht in het archeologisch potentieel van het studiegebied (hfst.4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Het archeologisch verwachtingsprofiel wordt vervolgens geconfronteerd met de aard van de geplande werken teneinde de impact van deze werken te bepalen en een advies te formuleren.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

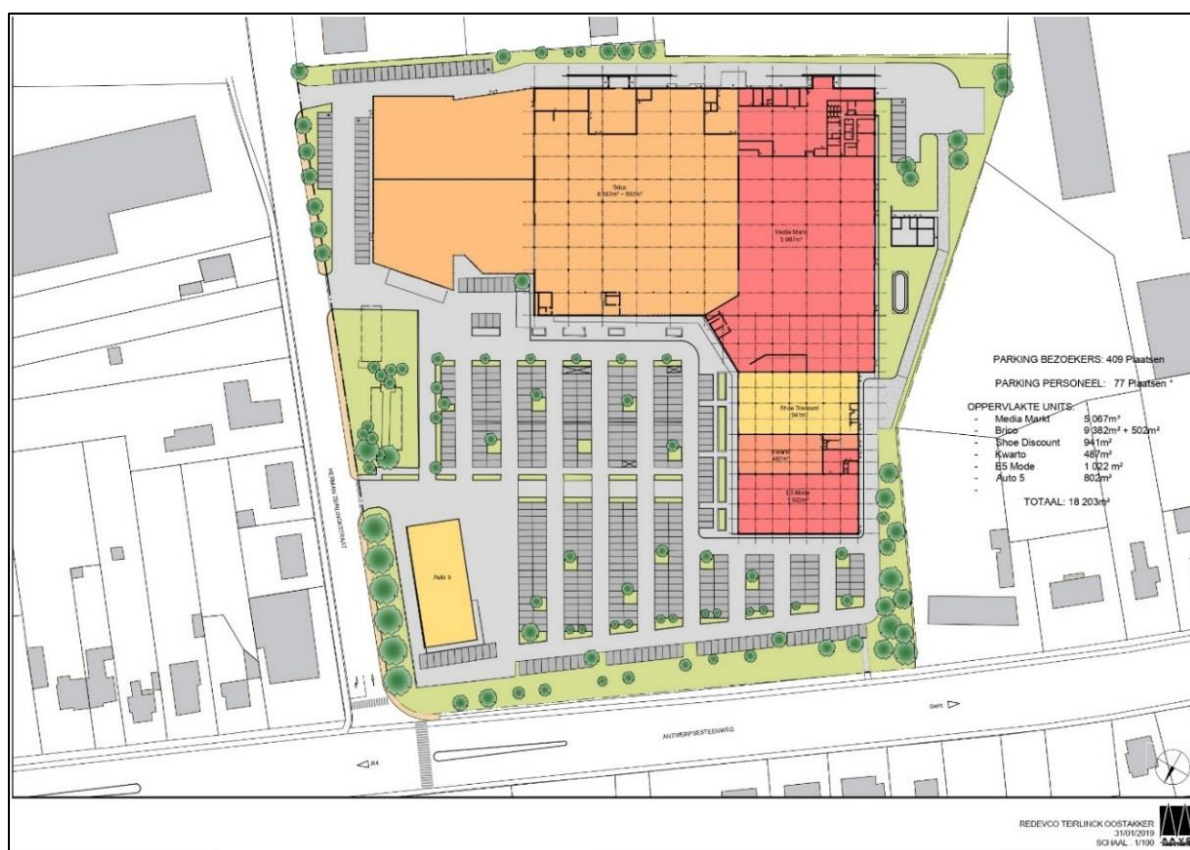
Alle plannen binnen dit hoofdstuk zullen in een bijlage worden toegevoegd voor een optimale leesbaarheid.

2.1 HUIDIGE SITUATIE

2.1.1 GRONDPLAN

Het huidige terrein omvat een winkelcentrum met bijhorende parkeerplaatsen. Het gaat om een parking van 409 plaatsen voor bezoekers en 77 plaatsen voor personeel. Het winkelcentrum bestaat uit een Media Markt (5.067m²), Brico (9.412 Shoe Discount (941m²), Kwarto (487m²), E5 Mode (1.022m²) en Auto 5 (802m²). In totaal is 18.203m² bebouwd (38,9% van de totale oppervlakte). Het overige deel (ca. 60%) bestaat grotendeels uit verhardingen en een groenzone aan de rand.

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 9.412m². Figuur 6 geeft de contour van de projectzone weer. Binnen de huidige projectzone is een winkelruimte gelegen met een buitenzone (ca. 75%, ca. 7.059m²). De overige ruimte is momenteel in gebruik als wegenis, parkeerzone en groenzone (ca. 25%, ca. 2.353m²).

Figuur 5: Grondplan (huidige toestand) (Initiatiefnemer 2019)

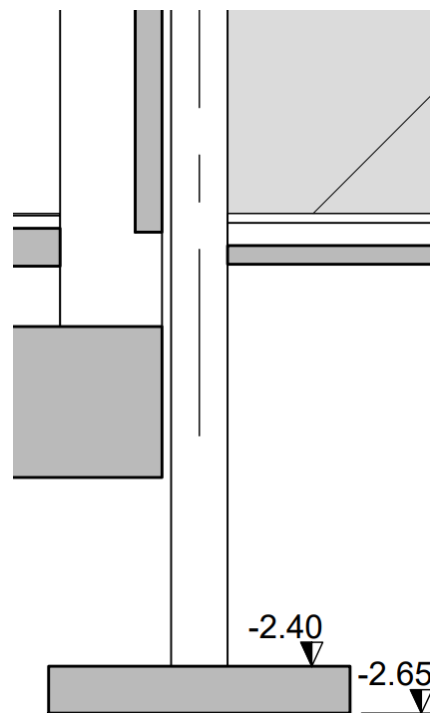
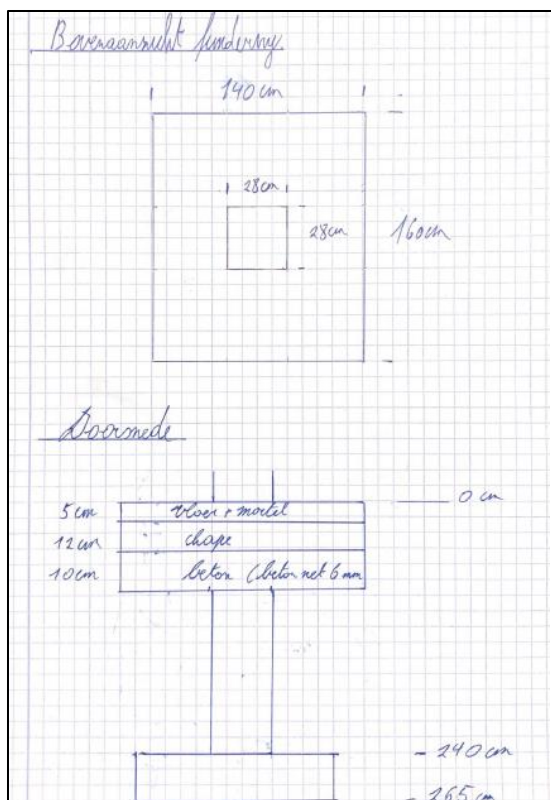
Figuur 6: Afbakening projectgebied en te behouden zones (Initiatiefnemer 2021)

2.1.2 FUNDERINGEN GEBOUW

De huidige fundering bestaat uit funderingszolen met daartussen een vloerplaat (Figuur 7). De funderingszolen of sokkels zijn aangebracht in een grid van 11x8. Hierbij is er een plaatselijke verstoring van ca. 2m² tot een maximale diepte van 2,65m-mv (Figuur 8). De funderingszolen hebben dus plaatselijk de ondergrond reeds verstoord. Uit het hoogtepfiel (hfst. 3.1.2 en 4.8) blijkt dat het terrein in het verleden werd opgehoogd met maximaal 2m. Het bestaande funderingssysteem wijst erop dat bij de bouw van de bestaande winkel het terrein moet worden opgehoogd, iets wat in de jaren 60/70 van de vorige eeuw werd vaak gedaan bij dit type fundering. Daarom werden er diepe funderingszolen bij de bestaande bouw gebruikt om aan te zetten op natuurlijk terrein.

De vloerplaat in de winkelruimte is ca. 27cm dik. Onder de vloer (ca. 5cm) is een laag chape (12cm) met hieronder een betonplaat van (10cm).

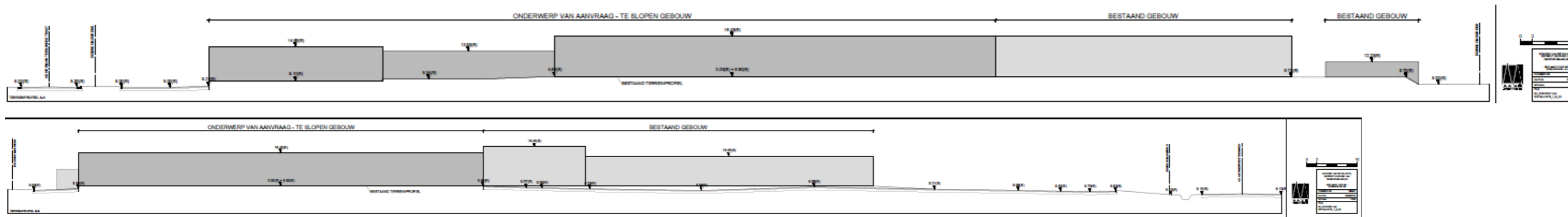
De dikte van de buitenverhardingen wordt geschat op ca. 50cm. In het zuidwesten is een kleine groenzone (350m²). Hier staat momenteel gras met enkele kleine struiken.

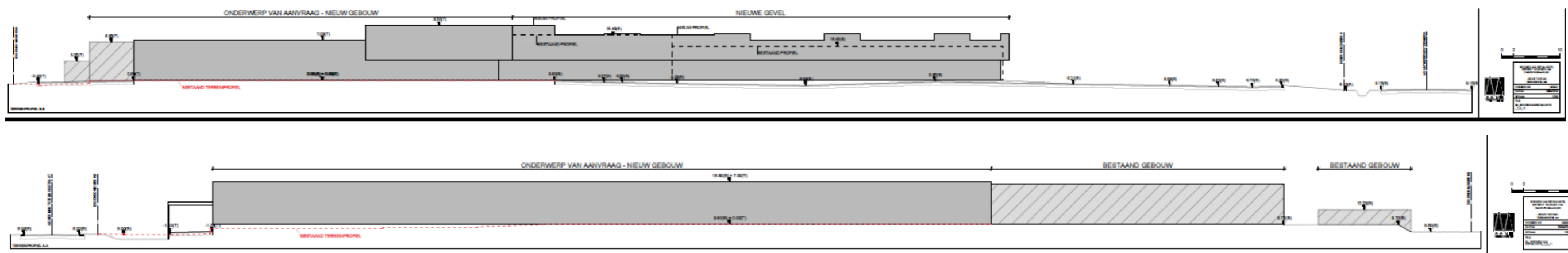
Figuur 7: Schets en tekening huidige fundering, doorsnede en bovenaanzicht (AAVO 2021)

Figuur 8: Foto van een huidige funderingszool met zicht op de betonplaat tijdens funderingsonderzoek (AAVO 2021)

Figuur 9: Snedes bestaande toestand (te slopen gebouw) (AAVO 2021)

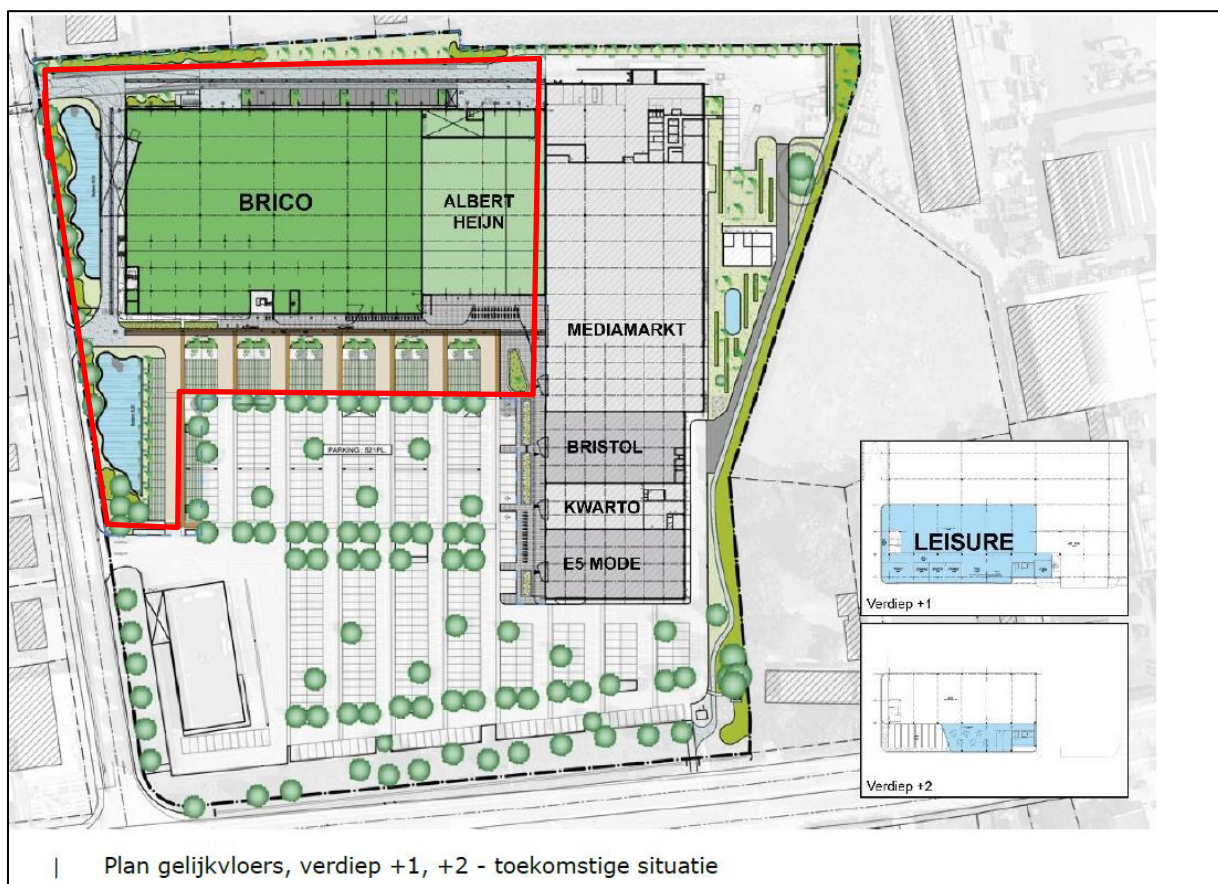
Figuur 10: Snedes nieuwe toestand (AAVO 2021)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.2.1 ALGEMENE OMSCHRIJVING EN OMGEVINGSAANLEG

De bestaande gebouwen van Brico worden gesloopt. De huidige funderingen zullen worden verwijderd. Er zal een nieuwe winkelruimte worden gecreëerd. Hierbij wordt ook de huidige buitenzone als een winkelruimte gebruikt, dus ca. 7079m². De omgevingsaanleg (2353m²) omvat een zone met wadi in het westen van het projectgebied (1900m²). Hier vind een extra bodemingreep plaats. De verhardingen en bestaande leidingen zullen worden vernieuwd, maar zullen geen extra bodemingreep met zich meebrengen)

Figuur 10 geeft de nieuwe toestand weer. Figuur 11 een overzicht van de wadi's en omgevingsaanleg.

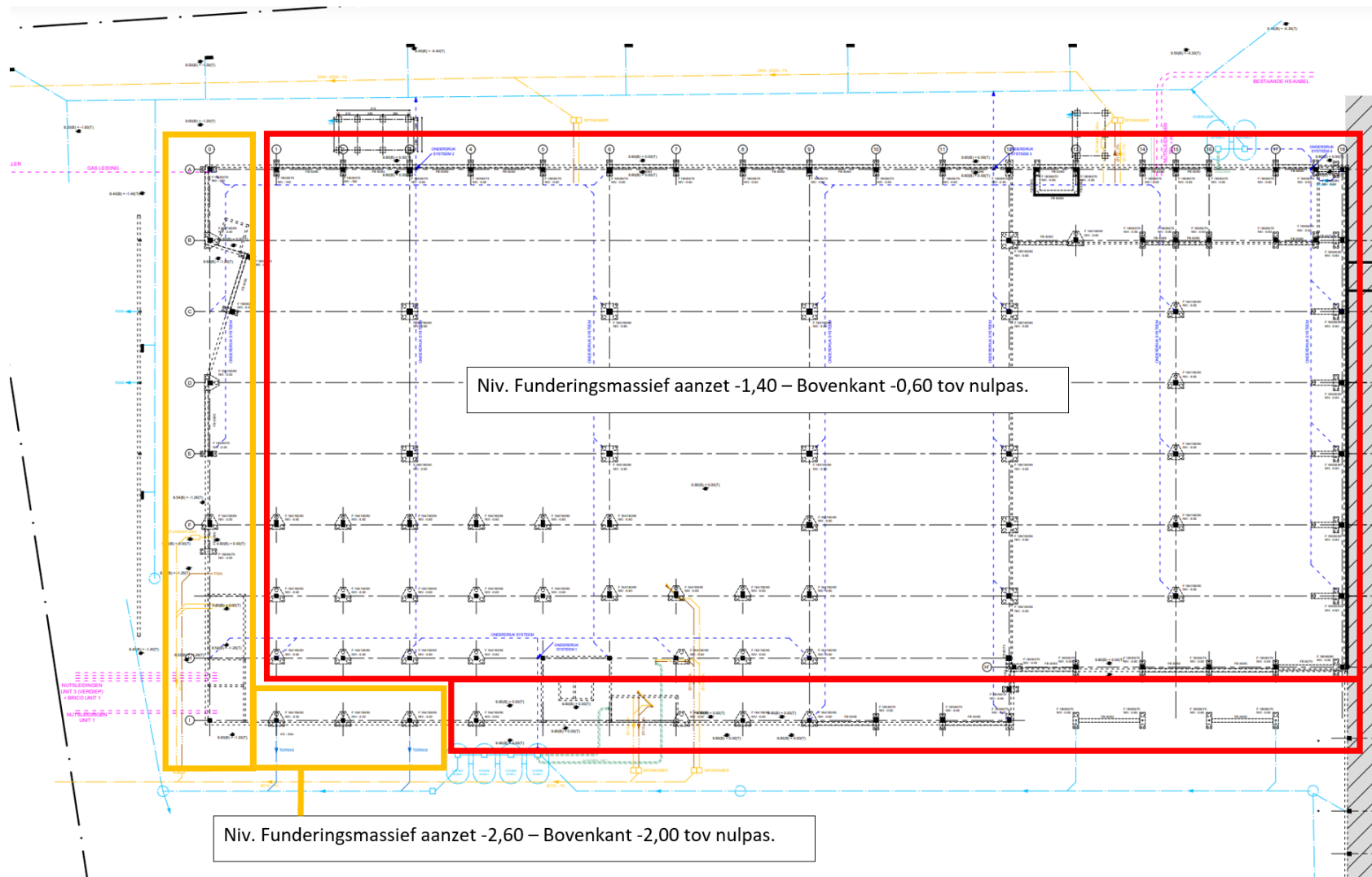
Figuur 11: Nieuwe toestand, projectzone aangeduid met rode polygoon (Initiatiefnemer 2021)

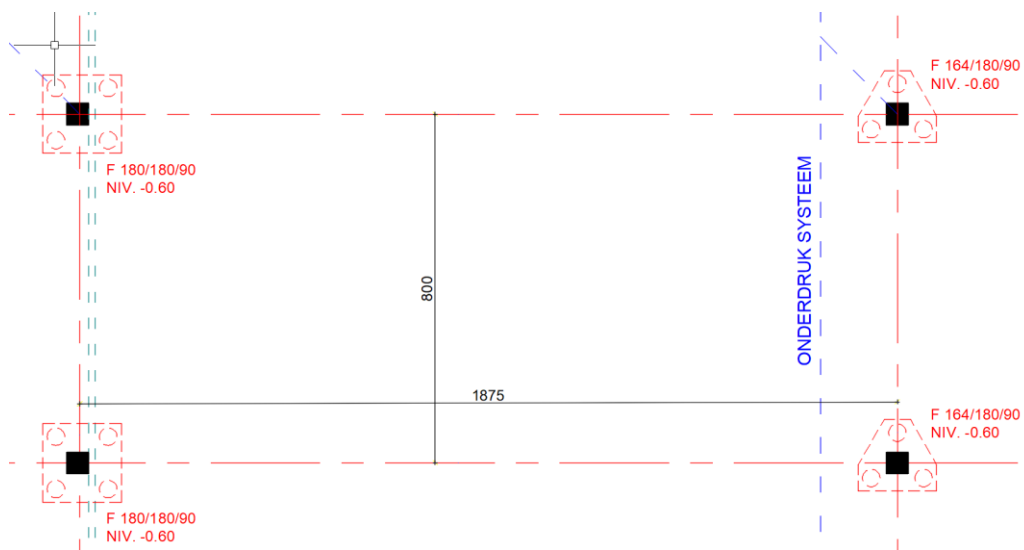
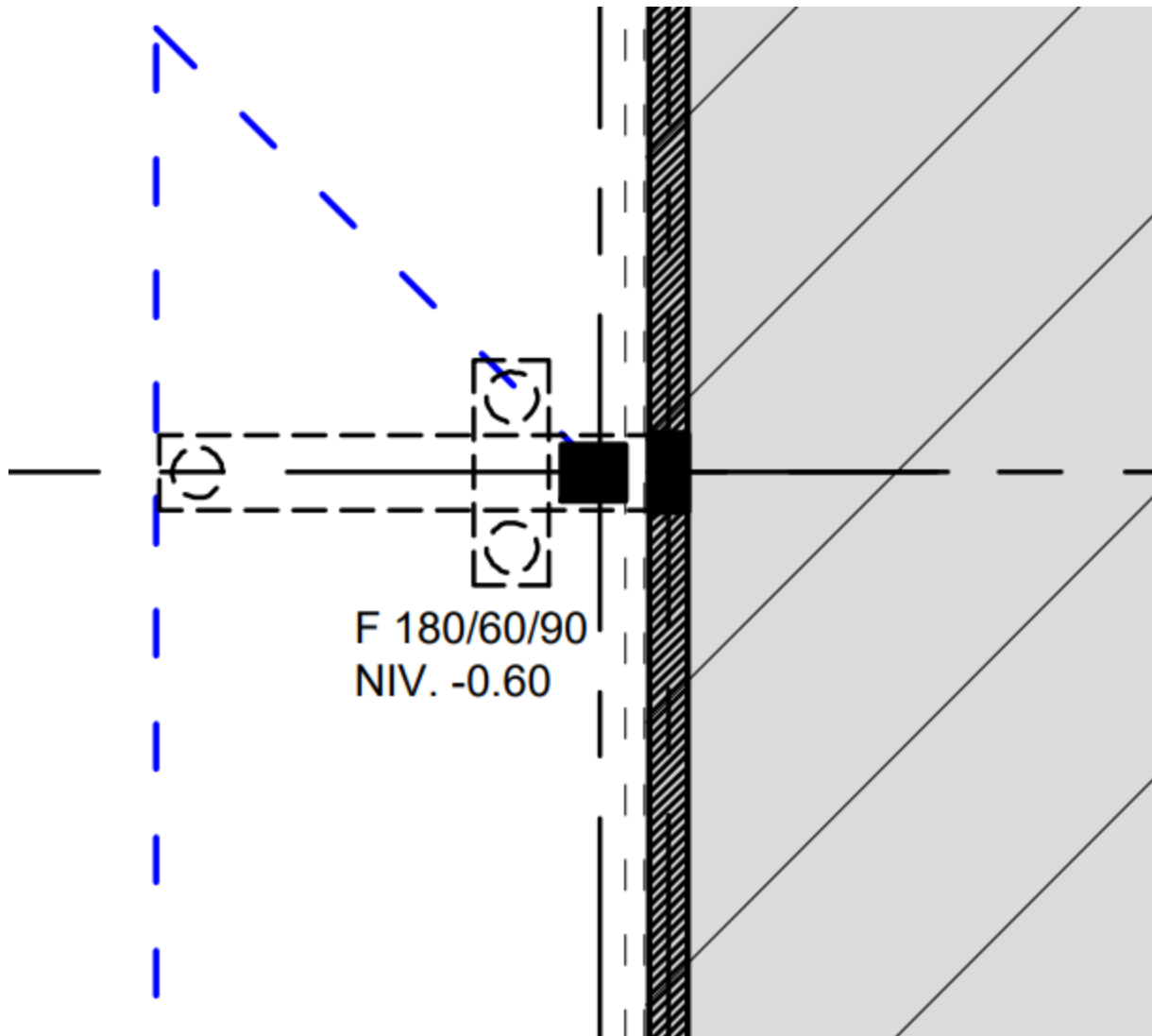
Figuur 12: Plan met aanduiding van omgevingsaanleg (Initiatiefnemer 2021)

2.2.2 FUNDERINGEN NIEUWBOUW

De nieuwbouw wordt geplaatst op grondverdringende palen (doorsnede 30cm) die onderling verbonden zijn door funderingsmassieven in een grid van 8 op 18meter (Figuur 13). De bestaande fundering wordt niet verwijderd, enkel indien dit een confluct geeft tussen de bestaande en nieuwe fundering. De palen worden ca. 10m diep geplaatst en geven dus een plaatselijk verstoring. De funderingsmassieven worden aangelegd in de bestaande verstoring, aangezien deze tot maximaal 1,4m-mv worden geplaatst (Figuur 14).

Figuur 13: Inplanting paalfunderingen(Initiatiefnemer 2019)

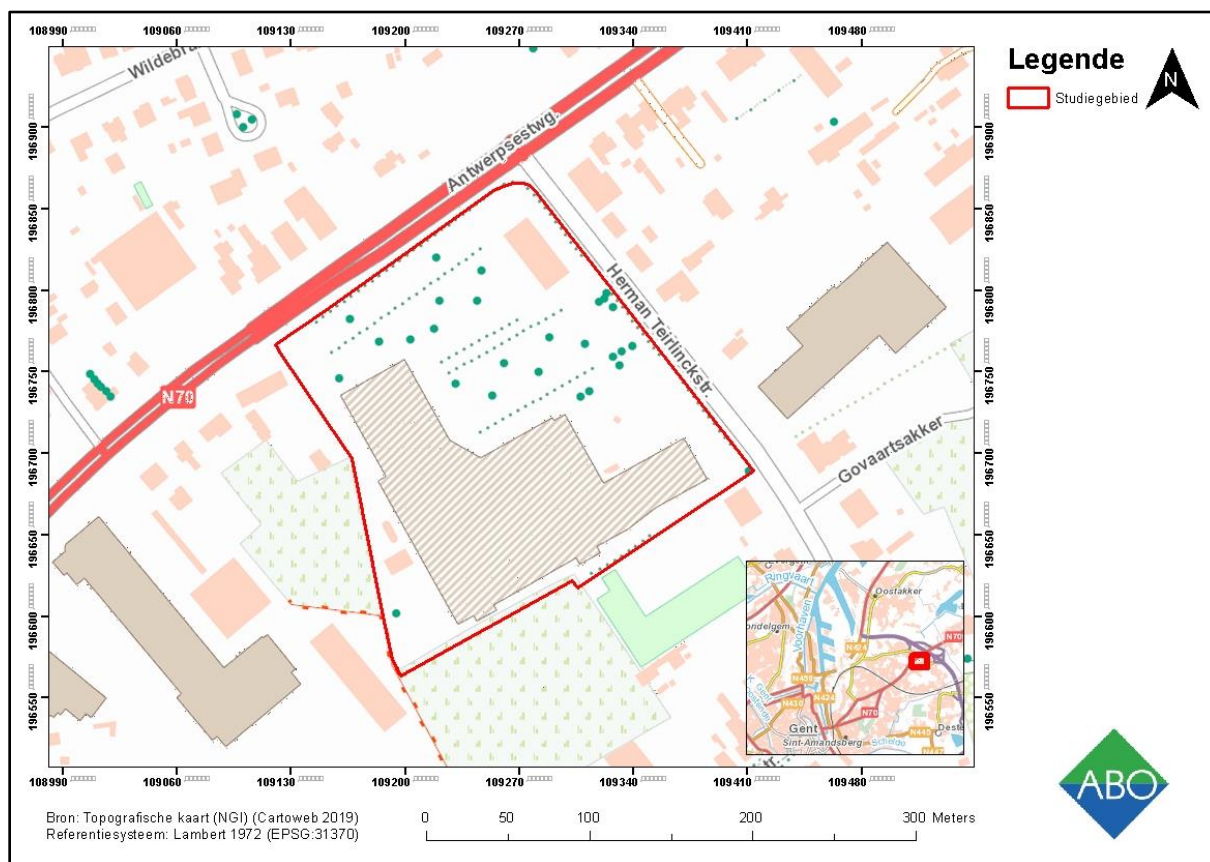
Figuur 14: Voorbeeld van funderingsmassief (stippenlijn), grid en paalfundering (AAVO 2021)

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

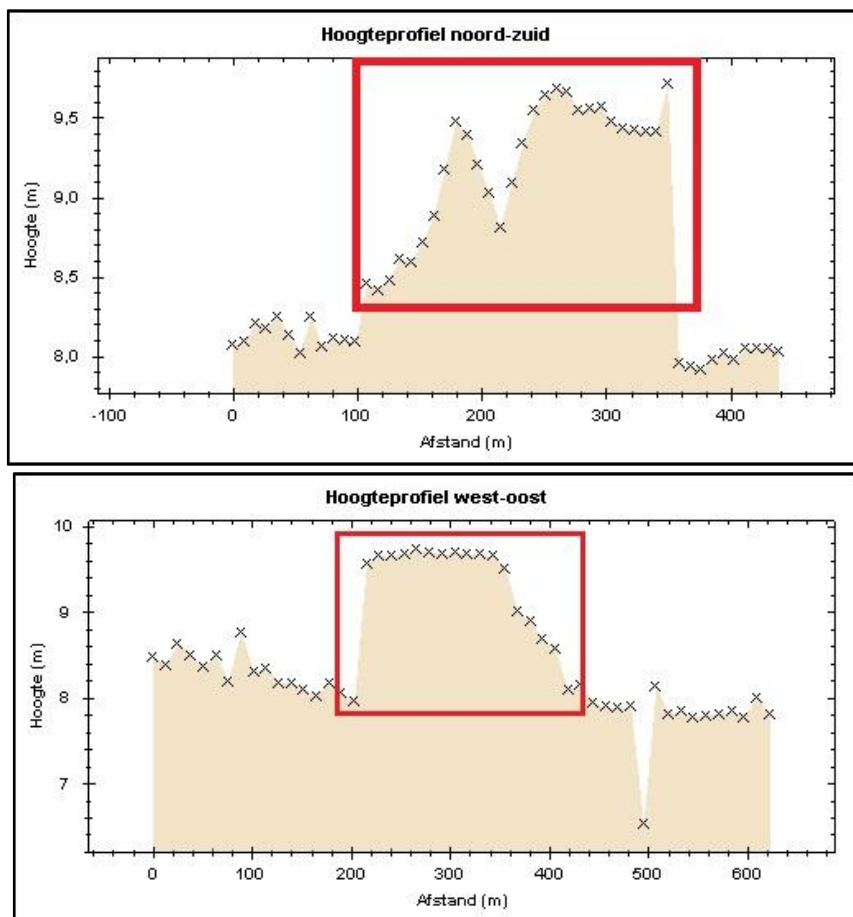
Het studiegebied bevindt zich in het zuiden van Oostakker, nabij Sint-Amandsberg. De omliggende gemeenten zijn Lochristi in het oosten en Destelbergen in het zuiden. In het westen is Gent gelegen. Op de topografische kaart (Figuur 15) zien we dat het studiegebied zich langs een bebouwde zone bevindt, bepaald in het noorden door de N70 Antwerpsesteenweg en in het oosten door de Herman Teirlinckstraat.

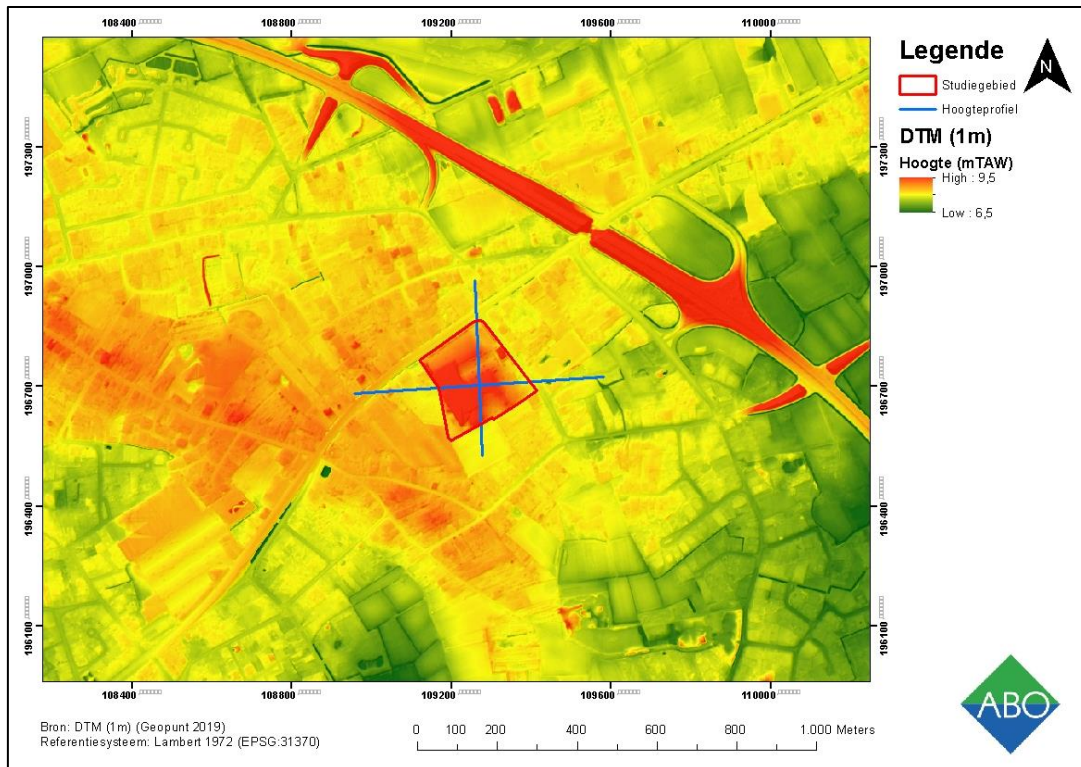
Figuur 15: Topografische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

3.1.2 HOOGTEVERLOOP

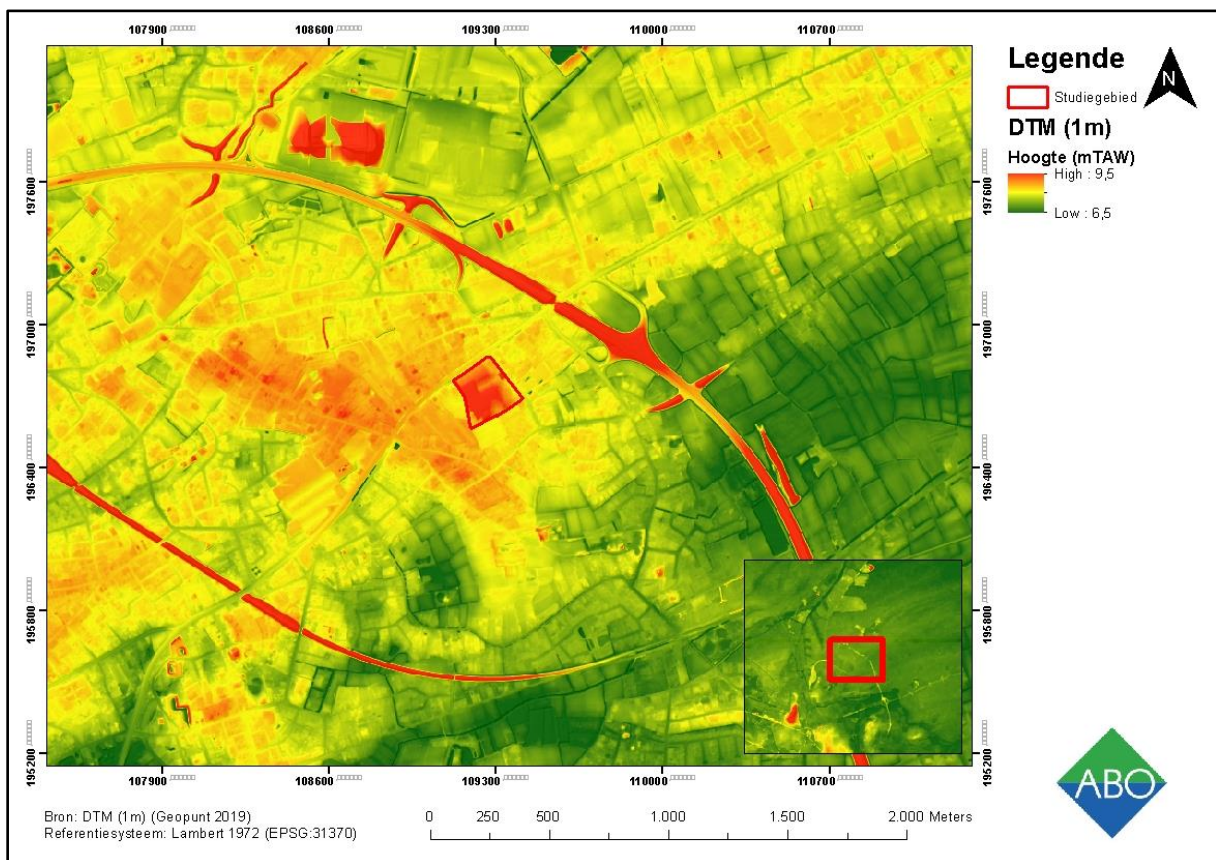
Op het hoogtemodel (Figuur 18) is te zien dat het studiegebied zich op een hogergelegen in het landschap bevindt. Het onderzoeksgebied situeert zich op de overgang van een licht verheven noordwest-zuidoost georiënteerde glooiing naar een lager gelegen vallei in zuidoostelijke richting. Dit is de vallei van de Lede (ca. 1,2km ten zuiden van het studiegebied). De hoogte van het onderzoeksgebied situeert zich gemiddeld op ca. 9m TAW. Uit het hoogteprofiel blijkt dat het terrein – ondanks de natuurlijke hoge ligging – sterk opgehoogd werd (ca. 1-2m), zoals duidelijk waar te nemen is op figuur 7-8. Op de hillshade (Figuur 19) zien we dat er zich geen uitgesproken hoogteverschillen nabij het studiegebied bevinden. Ten noorden is de loop van de N70 Antwerpsesteenweg manifest aanwezig.

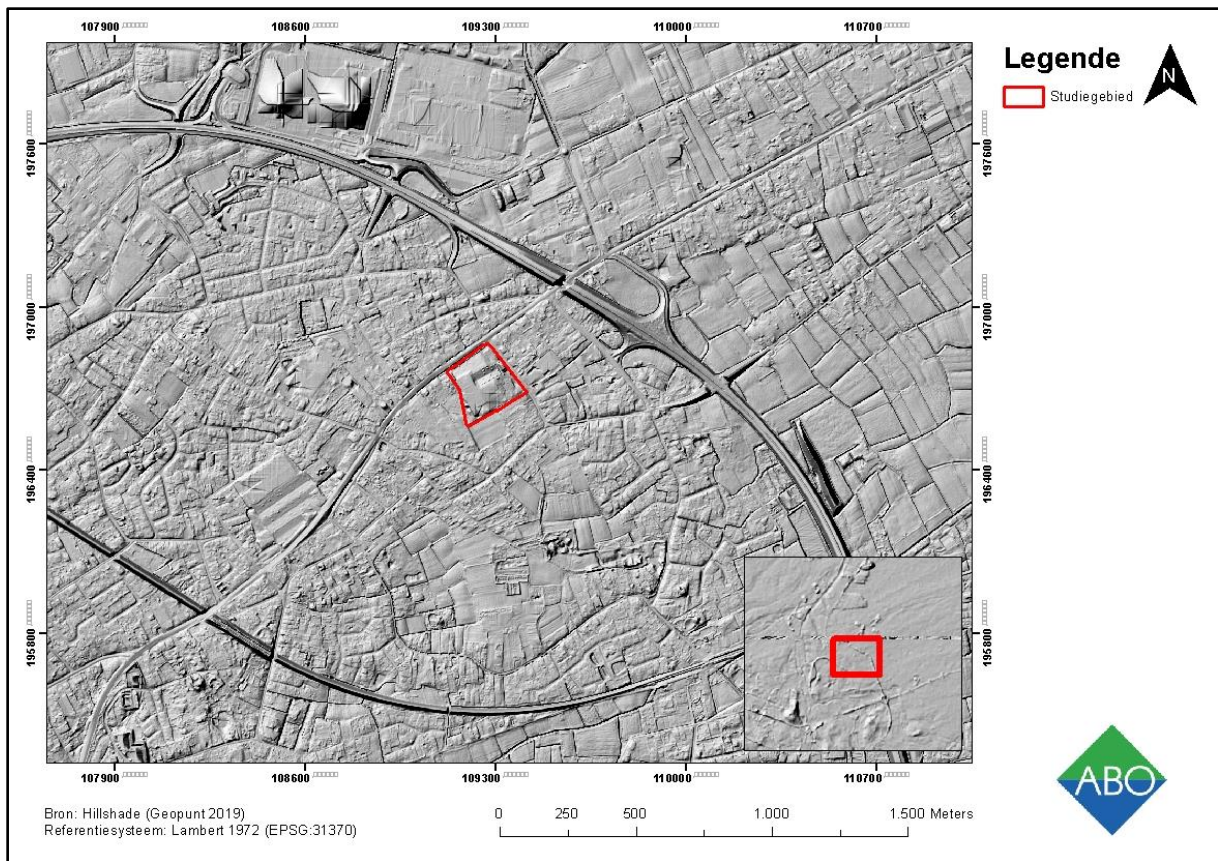
Figuur 16: Hoogteprofiel. Bovenaan: noord-zuid. Onderaan: west-oost (Initiatiefnemer 2019)

Figuur 17: DTM (1m) met aanduiding van de hoogteprofielen en het studiegebied (Geopunt 2019)

Figuur 18: DTM (1m) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

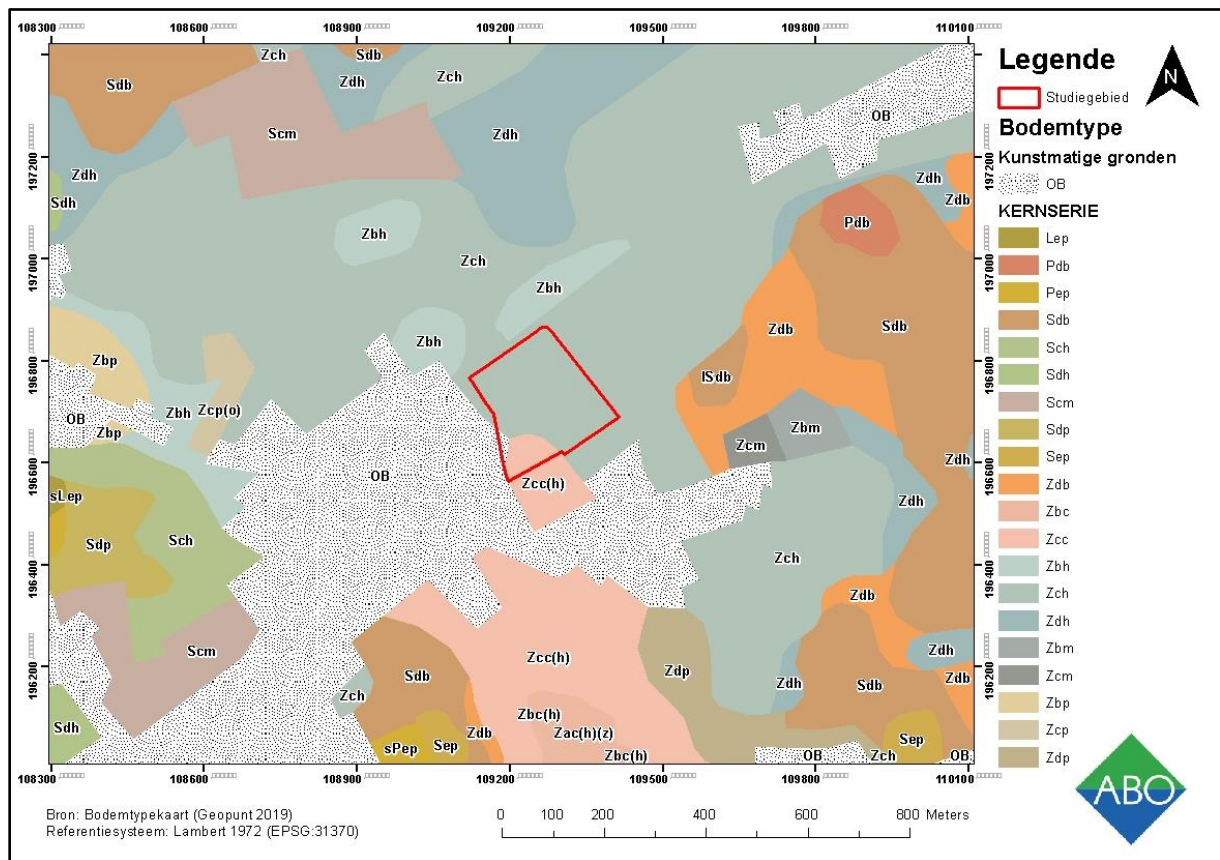

Figuur 19: Hillshade (afgeleid van DTM 1m) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

3.2.1 BODEMKAARTEN

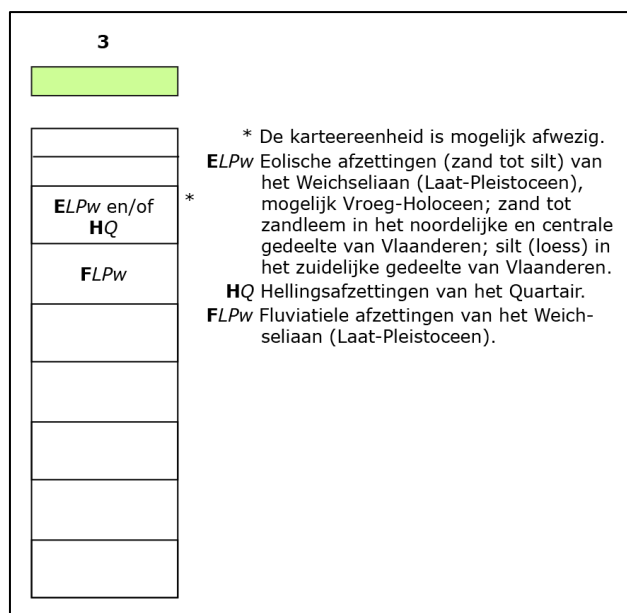
Op de bodemkaart (Figuur 20) valt te zien dat het grootste gedeelte van het studiegebied gekarteerd staat als bodemtype **Zch**. Serie Zch omvat matig droge zandgronden met verbrokkelde humus en/of ijzer B horizont. Algemeen is de donker bruingrijze bovengrond goed humeus en 30-60 cm dik. De Podzol B, 20-30 cm dik, is verbrokkeld in harde concreties. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm. De waterhuishouding is goed in de winter, te droog in de zomer. De bodemkaart werd echter opgemaakt vóór de ophoging en bebouwing van het terrein (zie hfst. 4.8). In de huidige toestand kan het studiegebied beter beschouwd worden als bebouwde zone (**OB**). Hierbij werd de bodemopbouw (recent) geroerd door menselijke ingrepen, zoals zichtbaar is op Figuur 36 - Figuur 38.

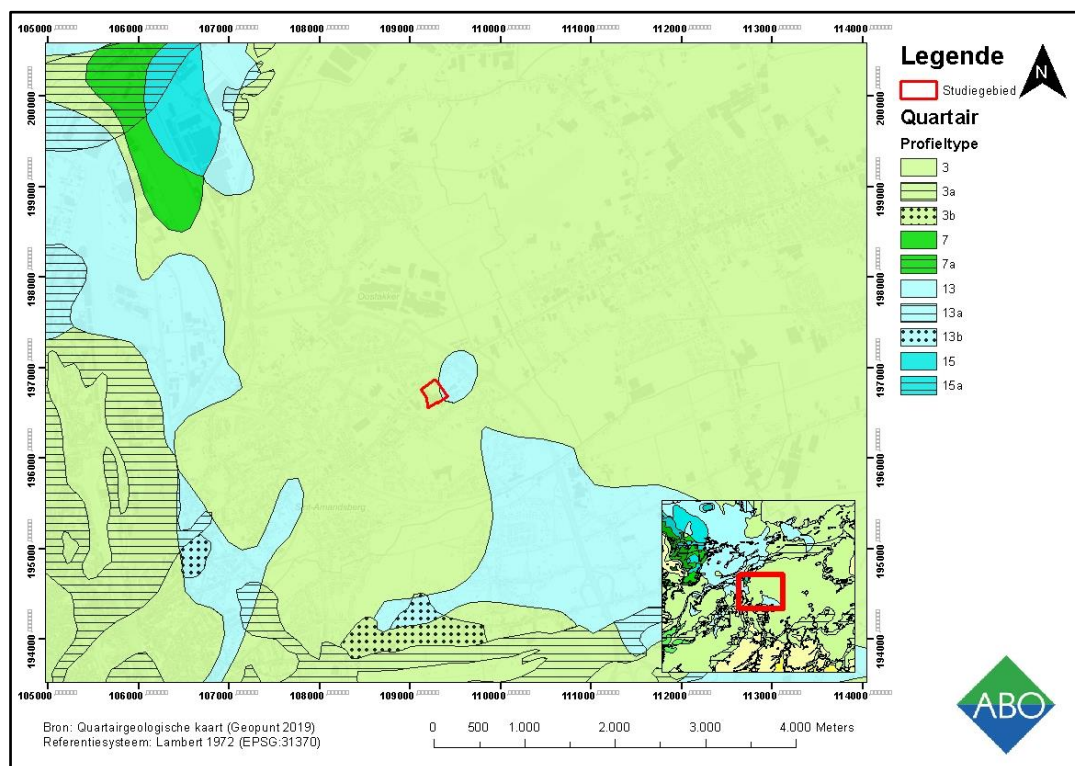
Figuur 20: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

3.2.2 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

Binnen het studiegebied kunnen fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan worden aangetroffen. Bovenop deze sedimenten bevinden zich eolische dekzanden uit het Weichseliaan. Gezien het landschap licht glooiend is, valt het niet uit te sluiten dat er ook hellingsafzettingen kunnen worden aangetroffen (Figuur 21 - Figuur 22).

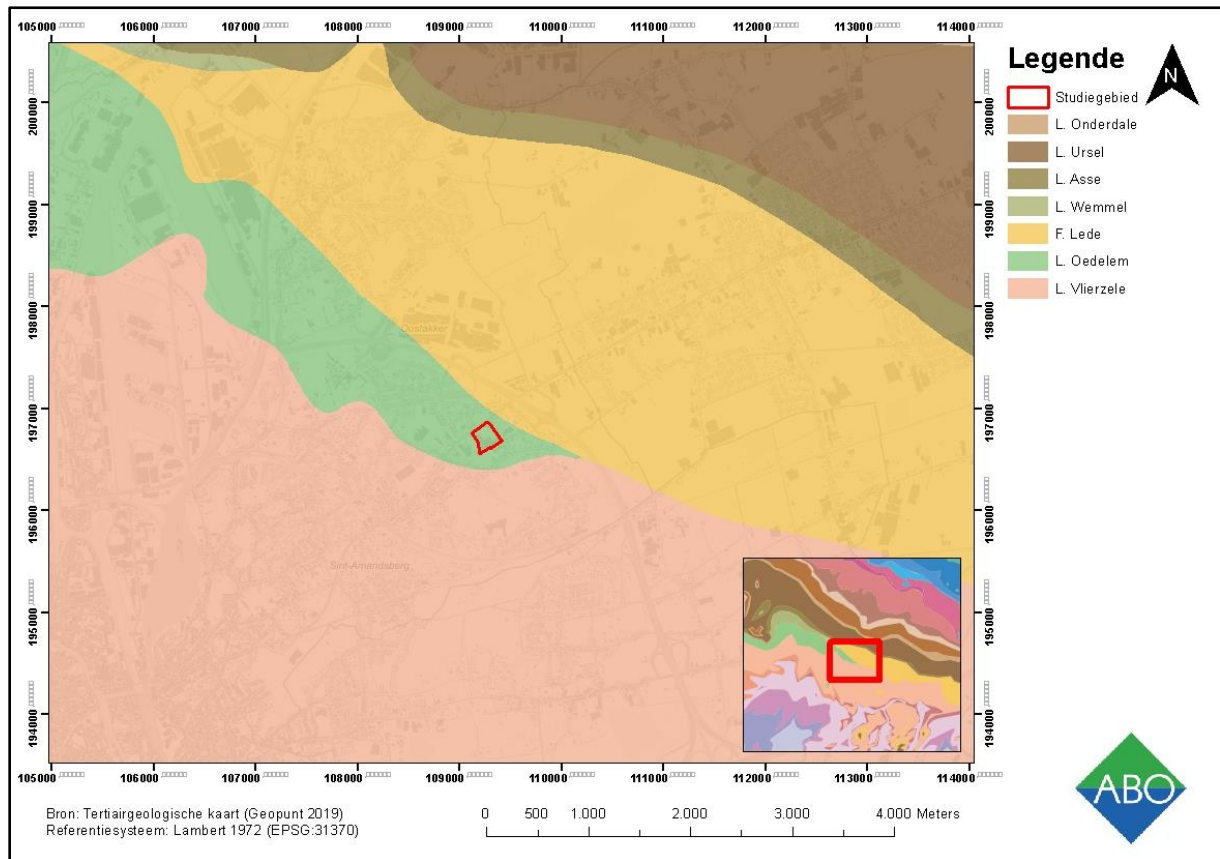
Figuur 21: Quartaairgeologische sequentie (type 3) ter hoogte van het studiegebied (type 3) (Geopunt 2019)

Figuur 22: Gedigitaliseerde Quartaairgeologische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

3.2.3 TERTIAIRGEOLOGISCHE KAART

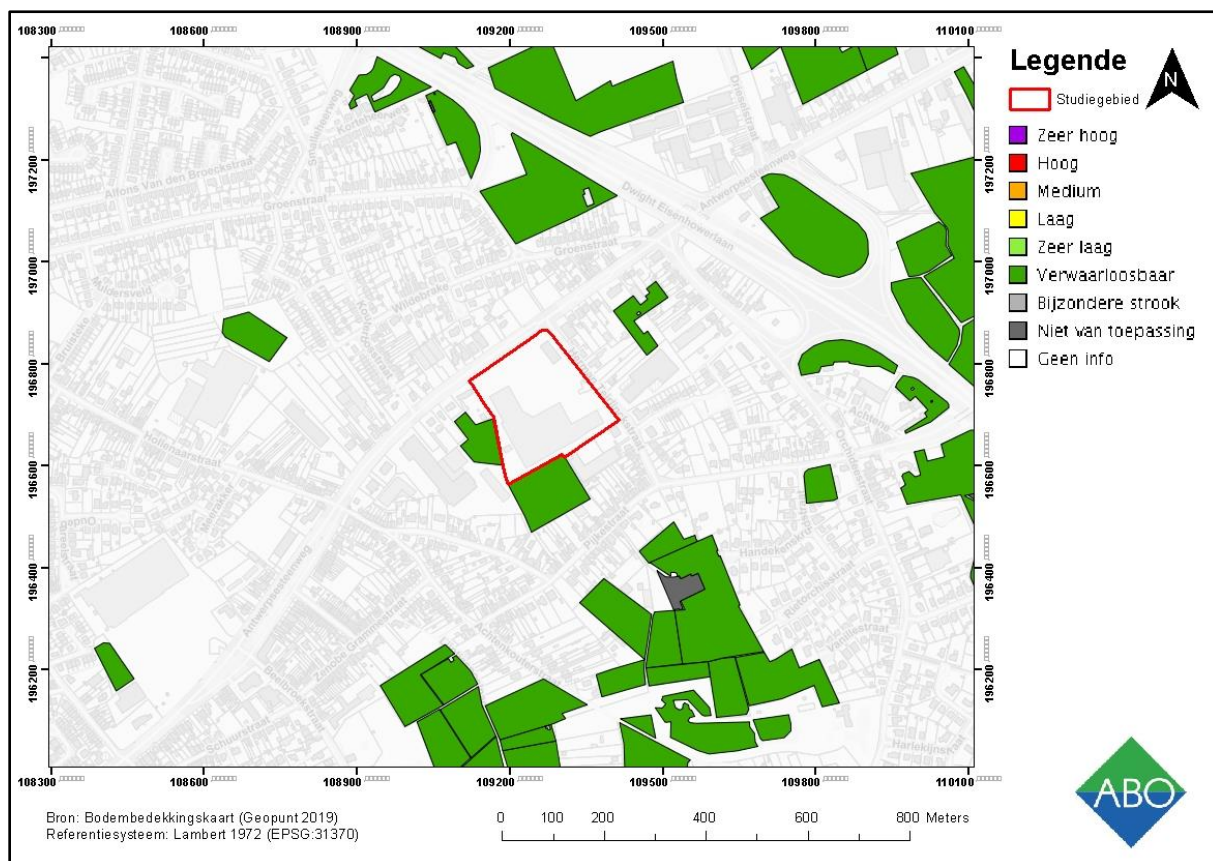
Het studiegebied bevindt zich binnen de formatie van Aalter (Figuur 23) en is verder onderverdeeld binnen het lid van Oedelem. donkergrijs tot bleekgrijs zeer fijn zand, kleiige eenheden, kalkzandsteenbanken, kalkhoudend, schelpen (soms zeer veel) o.a. Cardita, Turritella, Venericardia planicosta.

Figuur 23: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

3.2.4 BODEMEROSIEKAART

De bodemerosiekaart (Figuur 24) toont dat het onderzoeksgebied gekenmerkt wordt door een zeer lage erosie. Voor de percelen in de omgeving is er geen info (wegens bebouwing) of is de bodemerosie gekarteerd als zeer laag, verwaarloosbaar of niet van toepassing (eveneens wegens bebouwing of verharding).

Figuur 24: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

3.2.5 BODEMBEDEKKINGSKAART

Op de bodembedekkingskaart (Figuur 25) wordt het studiegebied aangeduid als voorzien van gebouwen, verhardingen en gras.

Figuur 25: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen hoofdstuk 4 met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Inventaris Archeologische zone	Buiten archeologische zone
Landschapsatlas	Geen relict in de buurt (< 1km)
Inventaris bouwkundig erfgoed	Relevant, cf. 4.2
Beschermde monumenten	Relevant, cf. 4.3
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Niet relevant, cf. 4.4
Centraal Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.5
Bekrachtigde archeologienota's	Relevant, cf. 4.6
Inventaris Historische stadskern	Buiten historische stadskern
Inventaris gebieden waar geen archeologie te verwachten valt (GGA)	Buiten GGA
Wereldoorlog relict	Geen relict in de buurt (< 1 km)
Andere historisch/ archeologische relict	Geen relict in de buurt (< 1km)
Cartografische bronnen	
Kaart uit 1722	Relevant, cf. 4.7.1
Ferrariskaart (ca. 1770-1778)	Relevant, cf. 4.7.2
Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)	Relevant, cf. 4.7.3
Vandermaelenkaart (1846- 1854)	Relevant, cf. 4.7.4
Popp kaarten (1842-1879)	Relevant, cf. 4.7.5
Orthofoto's (1952-2017)	Relevant, cf. 4.8

Tabel 1: Tabel met geraadpleegde bronnen

4.1 HISTORISCHE SITUERING

Oostakker werd voor het eerst vermeld in de 13de eeuw als de oostelijke akkers van de Gentse Sint-Baafsabdij. De Gentse Sint-Baafsabdij verwierf sinds haar oprichting (7de eeuw) geleidelijk aan haast geheel de heerlijkheid Oostakker (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019).

Het eerst werd het domein "Sloten" aangekocht. Met de eveneens verworven nederzetting "Achtene" op de Achtendries wordt Sloten als de oudste woonkern van de gemeente beschouwd die door de Sint-Baafsabdij omgevormd. Ook elders richtte de Sint-Baafsabdij abdijhoeven op die ieder door een meier werden uitgebaat. De meierij van Sloten echter bleef tot in de 12de eeuw het rechterlijk en domaniaal centrum van de heerlijkheid. Het was gelegen ergens aan een heden nog steeds herkenbare dries (Slotendries, Groenstraat, Katoenstraat) en leeft nog verder in het toponiem Slotendries. Andere vroegmiddeleeuwse abdijhoeven van mogelijk kort voor de 10de eeuw staan gekend als het Hof van Ledergem, het Hof van Zingem en het Hof van Herlegem (Sint-Amandsberg) (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019).

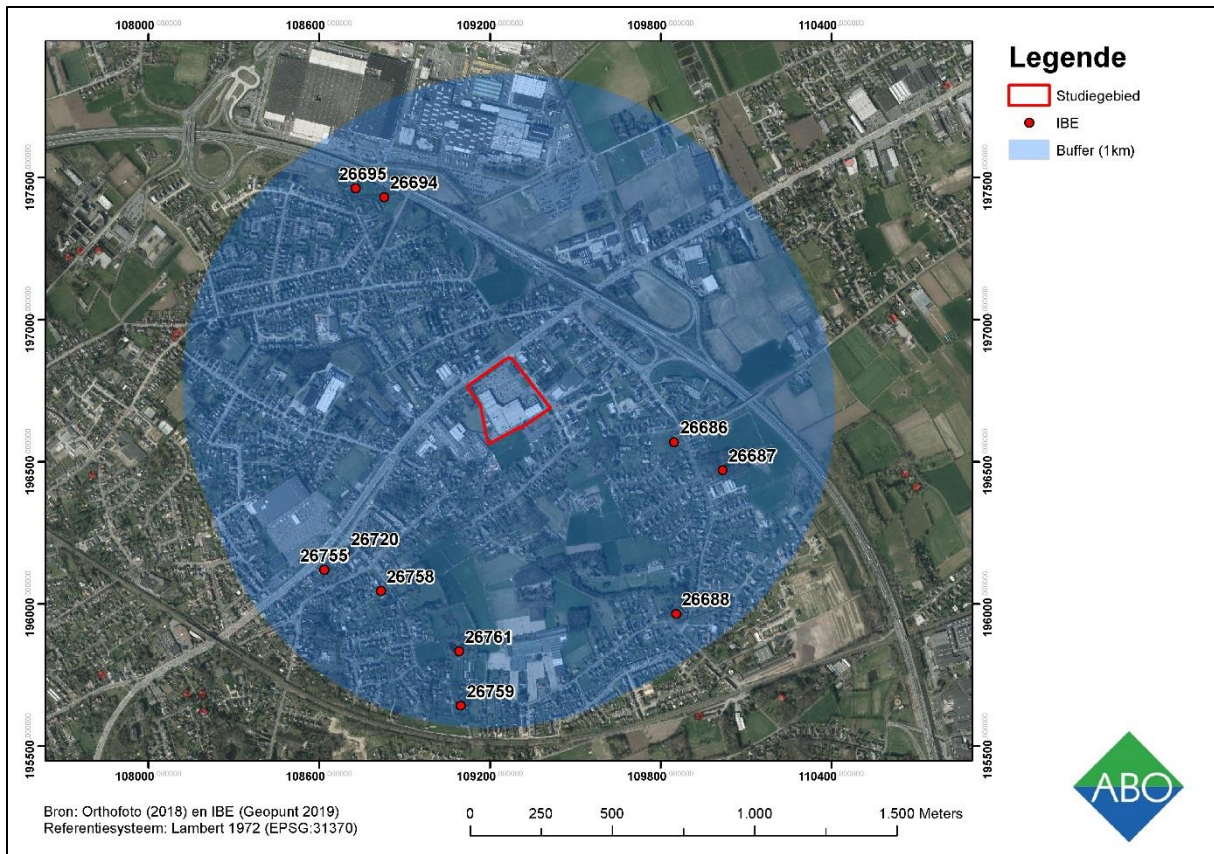
Door de grote ontginningsbeweging van de 12de eeuw met de daarmee gepaard gaande wijzigingen aan de oude domeinstructuren, ontstonden tal van nieuwe landbouwwitbatingen. Vlakbij het Sint-Baafsdorp met zijn geconcentreerde bewoning (sinds de 11de eeuw) ontstond in de 12de eeuw een nieuwe abdijhoeve: het zogenaamde Nieuwhof die de functie van Sloten als bestuurlijk centrum van de Sint-Baafsheerlijkheid overnam. Zowel op Oostakker als op Sint-Amandsberg ontstonden vanaf de 12de eeuw tot in de late middeleeuwen sites, waarvan de meeste aanvankelijk abdijhoeven waren, al dan niet met een motte en waarvan sommige nog bestaande hoevegebouwen de voortzetting zijn (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019).

Het eigenlijke dorpscentrum van Oostakker ontwikkelde zich, onafhankelijk van de oudste nederzettingen en sites van Oostakker, aan de Kapelledries. Op deze dries bevond zich namelijk met zekerheid in ca. 1350 een kapel toegewijd aan de Heilige Laurentius. Deze kapel wordt in verband gebracht met een nabijgelegen abdijhoeve (het verdwenen hof van Oostakker in de Langerbruggestraat). Aanvankelijk behoorde geheel Oostakker tot de parochie van Heilig Kerst binnen de poorten en vesten van de stad Gent, eerst op het Sint-Baafsdorp, nadien op de Muide gelegen. In 1578 werd de Sint-Laurentiuskapel van Oostakker tot parochiekerk verheven. Oostakker bleef tot het eind van het Ancien Regime behoren tot de heerlijkheid van Sint-Baafs (sinds 1559 van het bisdom) en ressorteerde onder de kasselrij van de Oudburg (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019).

Geconcentreerde bebouwing treffen we tot nu hoofdzakelijk aan in het westelijk deel van de gemeente, namelijk in de huidige dorpskern (Kapelledries) en ten zuiden daarvan op Slotendries waar zich rond het gelijknamige kasteel een befaamd bedevaartsoord van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes-Oostakker ontwikkelde. Beide woonkernen zijn vanouds door de Gentstraat met elkaar en verder via de Antwerpsesteenweg met Gent verbonden. Het studiegebied bevindt zich dus langsheen een belangrijke uitvalsweg die de dorpskern met Gent verbond. Het oostelijk deel van de gemeente waar tot voor kort bijna uitsluitend landbouwbedrijven voorkwamen, verliest geleidelijk zijn landelijk karakter. Aan de Gefusilleerdenstraat bevindt zich het executie-oord, het eerste in Europa ter herdenking van de verzetsstrijders van de Tweede Wereldoorlog (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019).

4.2 INVENTARIS BOUWKUNDIG ERFGOED

Het bouwkundig erfgoed in de omgeving van het studiegebied is hoofdzakelijk in de 18de, 19de en 20ste eeuw te situeren. Het gaat om hoeves (ID 26686; 26694; 26695; 26758) en rijke burgerhuizen of villa's (ID 26688; 26755; 26759; 26761). Het oudste bouwkundige erfgoed in de omgeving is het kasteel Achtendries, een 18de-eeuws kasteel dat teruggaat op een oudere constructie uit de 15de eeuw (ID 26687). Deze laatmiddeleeuwse bouwphase is nog steeds zichtbaar in de kelder van het huidige kasteel. Het kasteel was vroeger omweld en bezat een toegangsdreef (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019: ID 26687). De parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel werd tussen 1930 en 1933 gebouwd (ID 26720).

Figuur 26: Weergave van de locaties met gekend bouwkundig erfgoed weergegeven op een orthofoto (2018) met aanduiding van het studiegebied (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019; Geopunt 2019)

ID	Omschrijving	Datering
26686	Hoeve	Eind 19 ^{de} eeuw
26687	Kasteel Achtendries	15 ^{de} / 18 ^{de} -19 ^{de} eeuw
26688	Villa La Taupinière	Begin 20 ^{ste} eeuw
26694	Hoeve met losse bestanddelen	18 ^{de} – 19 ^{de} eeuw

26695	Kouterboshoeve	18 ^{de} – 19 ^{de} eeuw
26720	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel	Interbellum
26755	Villa in art-nouveaustijl	WO I
26758	Hoeve	18 ^{de} – 19 ^{de} eeuw
26759	Neoclassicistisch burgerhuis	19 ^{de} eeuw
26761	Villa ontworpen door J. Rooms	Begin 20 ^{ste} eeuw

Tabel 2: Overzichtstabel van het bouwkundig erfgoed in de omgeving van het studiegebied (Inventaris Onroerend Erfgoed 2019)

4.3 BESCHERMDE MONUMENTEN

De parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel en het kasteel Achtendries zijn eveneens opgenomen als beschermd monument.

4.4 BESCHERMDE STADS- OF DORPSGEZICHTEN

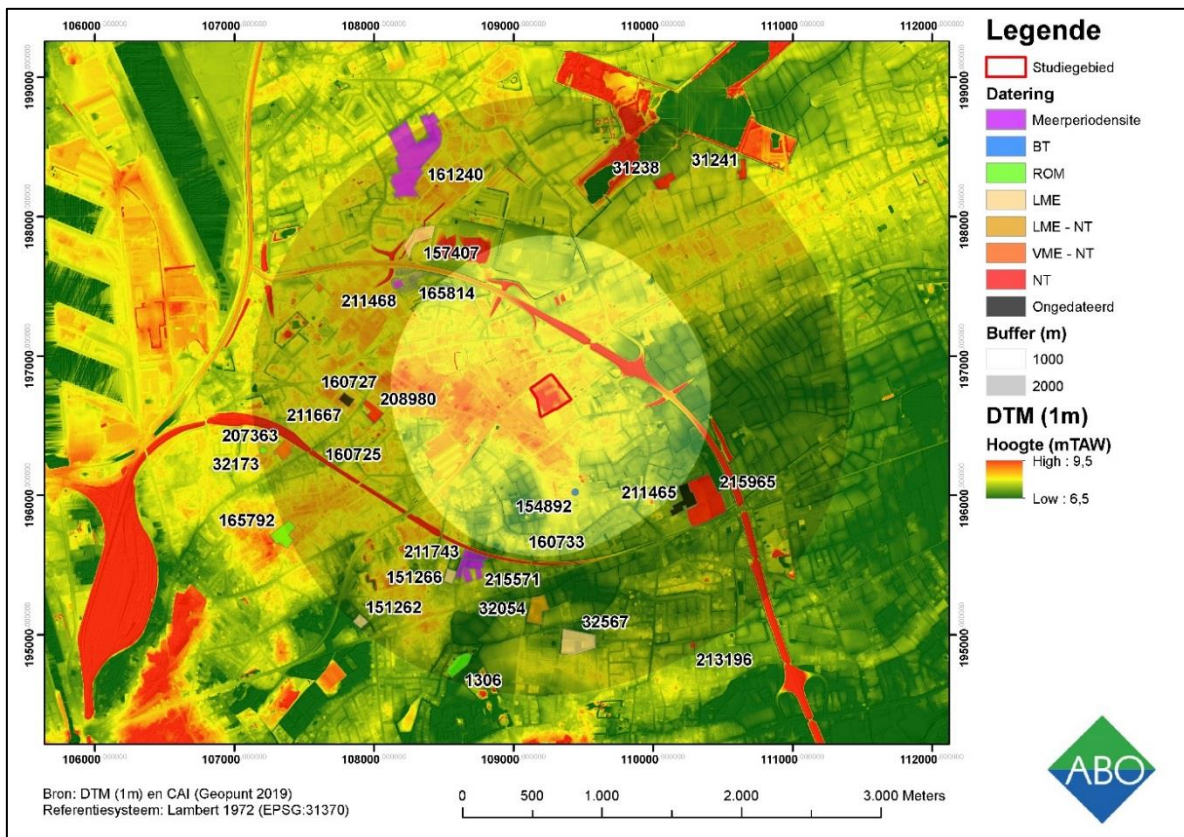
Er zijn geen beschermde stads- of dorpsgezichten in de omgeving van het studiegebied.

4.5 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

De enige CAI-meldingen binnen een straal van 1km zijn een vermoedelijke grafheuvel uit de bronstijd (ID 154892; Bourgeois et al. 1999) en karresporen uit de nieuwe tijd (ID 160733; Stoops 2011). Beide CAI-meldingen bevinden zich op ca. 900m ten zuiden van het studiegebied.

Op grotere schaal zijn er archeologische resten uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd en nieuwste tijd gekend. De steentijdvondsten zijn beperkt tot meerperiodensites (ID 161240; 211468) en manifesteren zich als concentraties van silexartefacten. Wel werd één ovale kringgreppel rondom een grafstructuur aangetroffen. Deze werd in het finaal-neolithicum gedateerd (ID 161240). Verder werden tal van bewoningssporen (gebouwplattegronden, greppels, kuilen, etc.) uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen geregistreerd. Aangetroffen archeologische resten uit de nieuwe tijd omvatten karresporen, munten, greppels, kuilen, Uitzonderlijk werd ook een Duitse gevechtloopgraaf uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen (ID 211468) (Figuur 28).

Vanuit landschappelijk oogpunt bevinden de reeds gekende archeologische vindplaatsen zich voornamelijk op de (licht) hoger gelegen zandruggen in de omgeving of op de helling van deze kleine ruggen. De enige uitzonderingen hierop zijn CAI-meldingen 1306, 32054; 211465 en 215965. Deze vindplaatsen grenzen aan de Lede. Het gaat om Romeinse greppels (ID 1306); het laatmiddeleeuwse kasteel Notax (ID 32054) en greppels en grondsporen uit de nieuwe tijd (ID 211465; 215965). Op basis hiervan is er een matig tot hoog archeologisch potentieel voor alle periodes.

Figuur 27: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 1.000m weergegeven op een DTM (1m) (Centraal Archeologische Inventaris 2019; Geopunt 2019)

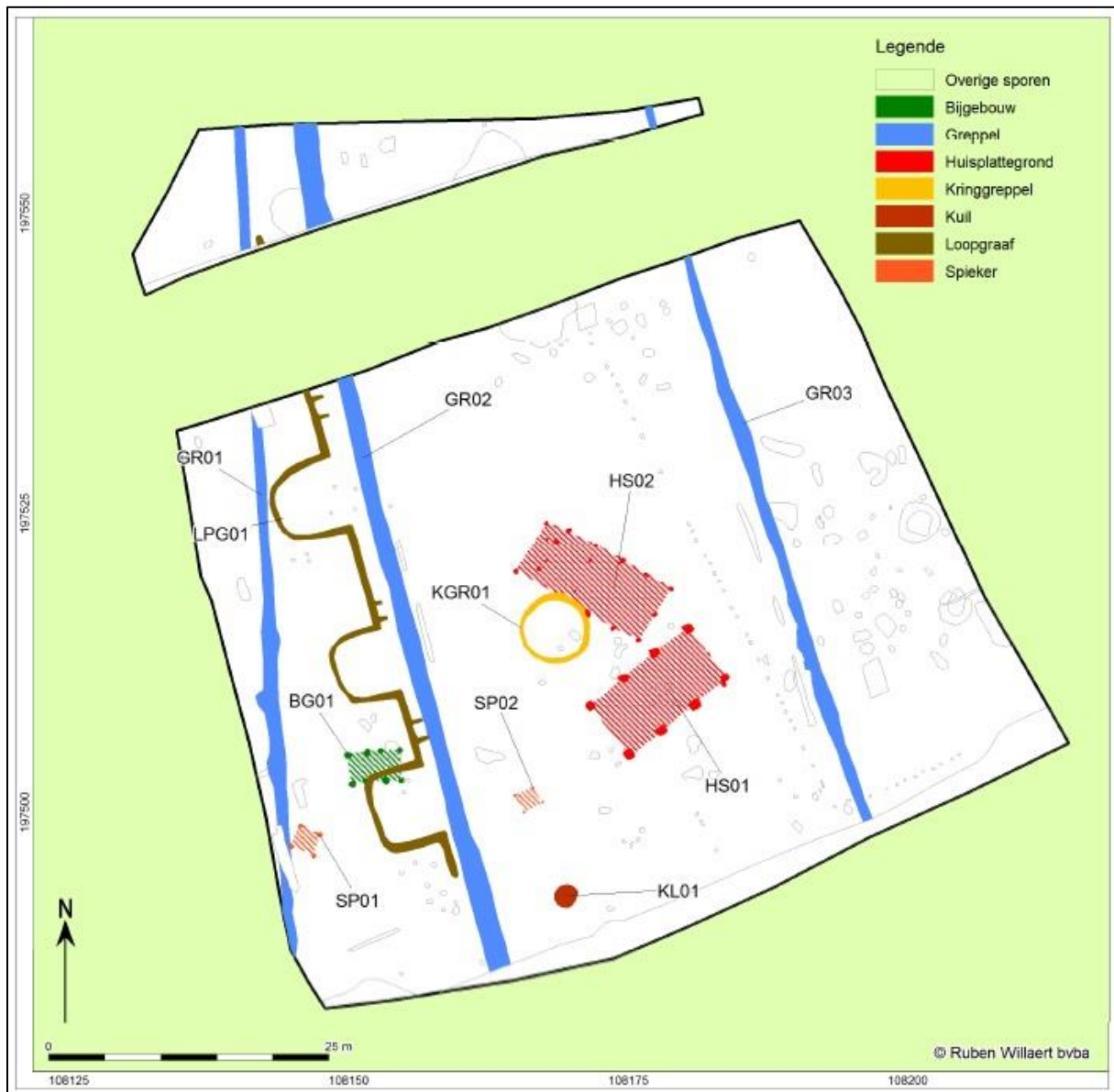
ID	Omschrijving	Datering	Bron
1306	Greppels, kleiwinning	Romeins	Cherretté et al. 2005
31238	Site met walgracht Munt	Nieuwe tijd (16 ^{de} eeuw) Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Cardon 1992
31241	Site met walgracht	Nieuwe tijd (16 ^{de} eeuw)	Cardon 1992
32054	Kasteel Notax (mottekasteel en lusthof)	Late middeleeuwen (12 ^{de} -13 ^{de} eeuw) Nieuwe tijd (herbouwd) (16 ^{de} – 17 ^{de} eeuw)	Derom 1988
32173	Kuilen en aardewerk	Romeins	Anonieme vondstmelding 1987
32567	Site met walgracht	Late middeleeuwen	Charles et al. 2008
151262	Site met walgracht	Late middeleeuwen	Charles et al. 2008
151266	Site met walgracht	Late middeleeuwen	Charles et al. 2008
154892	Grafheuvel	Bronstijd	Bourgeois et al. 1999
157407	Grachten, greppels, ploegsporen	Late middeleeuwen	Ameels 2011
160725	Wegtracé/karresporen	Nieuwe tijd	Stoops 2011
160727	Wegtracé/karresporen	Nieuwe tijd	Stoops 2011
160733	Wegtracé/karresporen	Nieuwe tijd	Stoops 2011
161240	Silexartefacten Grafstructuur met ovale kringgreppel	Steentijd Finaal-neolithicum	De Smaele 2012; Bruggeman et al. 2017

	Vijf spiekers, waterkuil, circulaire (funeraire?) structuren	Metaaltijden (¹⁴ C-datering)	
	Houtskoolbranderskuilen	Romeinse tijd	
	Hoeves	Vroege middeleeuwen (9 ^{de} eeuw)	
	Nederzettingssporen (paalkuilen, greppels, meerdere gebouwplattegronden)	Volle middeleeuwen 13 ^{de} -14 ^{de} eeuw	
	Perceelgreppels, palenrijen, spitsporen	Nieuwe tijd	
165792	Kuil met handgevormd aardewerk	Vroeg-Romeins	Smet & Van Goidsenhoven 2013
165814	Gebouwplattegrond	Romeins/ volle middeleeuwen	Herreman 2013
	Perceelgreppels	Nieuwe tijd	
207363	Waterput/kuil	Volle middeleeuwen	Reyns & Dierckx 2014
	Perceelgreppels, kuilen met aardewerk	Nieuwe tijd	
208980	Perceelgreppels, kuilen, paalkuilen	Nieuwe tijd	Reyns et al. 2015
211465	Greppels, kuilen, paalkuilen	Ongedateerd	De Cleer et al. 2013

211468	Gebroken kling Grafstructuur met kringgreppel Huisplattegrond Huisplattegrond, bijgebouw, spiekers Greppels, grachten Duitse gevechtsloopgraaf	Steentijd Bronstijd IJzertijd Vroege middeleeuwen Nieuwe tijd WO I	Herreman 2014
211667	Gracht en kuil	Ongedateerd	Vander Ginst & Smeets 2015
211743	Sporen van hoofdgebouw Sporen van bijgebouw 2 vierpalige spiekers Greppels Greppels	Bronstijd IJzertijd Metaaltijden Romeins Nieuwe tijd	Hertoghs & Vander Cruyssen 2014
213196	Munt	Nieuwe tijd (1566)	Anonieme vondstmelding 2016
215571	Meerdere gebouwplattegronden	Bronstijd en ijzertijd Midden-Romeins	Vanholme & Dalle 2016

	Erf met gebouw, gracht en waterput		
215965	Greppels, spit- en ploegsporen, paalsporen serres	Nieuwe tijd	Coremans et al. 2017

Tabel 3: Overzichtstabel CAI (Centraal Archeologische Inventaris 2019)

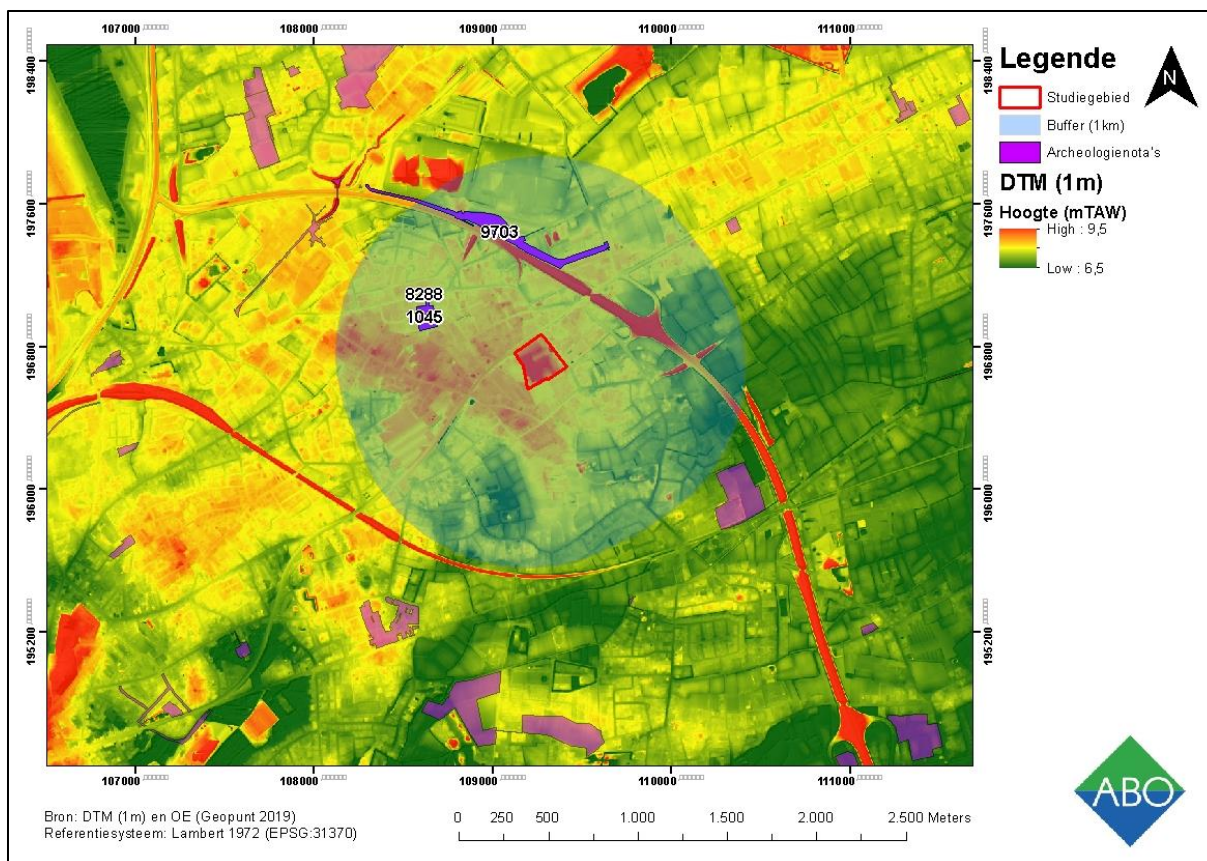
Figuur 28: Algemeen sporenplan met aanduiding van de aangetroffen structuren (CAI ID 211468) (Herreman 2014)

4.6 ARCHEOLOGIE(NOTA'S) WAARVAN AKTE WERD GENOMEN

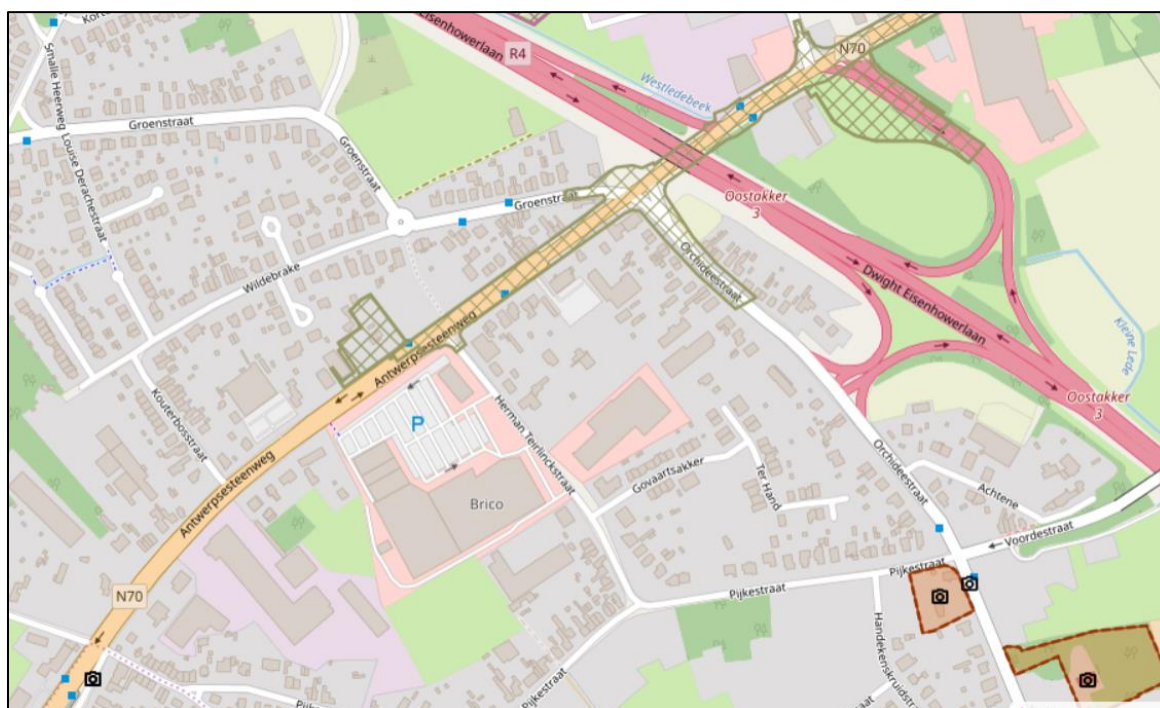
Er werden vijf (archeologie)nota's opgesteld waarvan akte werd genome, binnen een straal van 1km van het studiegebied. In het noordwesten van het studiegebied werd een bureaustudie, gevolgd door proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door De Logi & Hoorne (CAI ID 1045; 8288). Hierbij werden archeologische resten uit de middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen (De Logi et al. 2018). De dienst Stadsarcheologie Gent stelde een archeologienota op voor het bedrijventerrein Schaansakker ten noorden van het studiegebied. Hierbij werd op basis van de bureaustudie een matig tot hoog archeologisch potentieel voor alle periodes vastgesteld. Ondanks de mogelijke trefkans voor steentijdmateriaal werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd (Stoops 2018). Ter hoogte van de N70 grenzend aan de perceelsgrens wees de bureaustudie aan dat er een mogelijkheid bestaat op het aantreffen van steentijdartefacten sites en sporensites, hoewel er reeds een zekere mate van verstoring door de huidige wegenis bestaat (Alma 2029). Dit werd bevestigd tijdens het landschappelijk onderzoek (Alma 2021). Voor een bouwproject aan de overkant van de N70 werd eveneens een archeologienota opgesteld. Hierbij werd een vrijgave geadviseerd (De Kreyger 2021: 33)¹: *Bodemkundig gezien ligt het projectgebied op een zandrug, wat landschappelijk gezien een interessante ligging is en overeenkomt met de locaties waarop de nabijgelegen sites voorkomen. Het terrein kent minstens vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot aan de 20ste eeuw geen bewoning. Nadien is er een duidelijke opeenvolging van verschillende antropogene ingrepen op het bodemarchief voor grote delen van het plangebied merkbaar. Deze fases doen een verstoring van dit bodemarchief sterk vermoeden. Het archeologisch potentieel is behoorlijk maar de eerder kleine oppervlakte van het plangebied dat mogelijk nog niet geroerd is en de grote kans op volledige verstoring van het plangebied zorgen ervoor dat er slechts een laag potentieel aan relevante kennisvermeerdering gerealiseerd zou kunnen worden. Er wordt bijgevolg geen verder onderzoek aanbevolen binnen het plangebied.*

Uit de analyse van de (archeologie)nota's waarvan akte is genomen blijkt een zekere archeologische verwachting, maar grondroerende activiteiten in het verleden hebben de bewaring van eventuele archeologische resten zodanig aangetast dat er geen kenniswinst meer te behalen valt.

¹ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/18143>

Figuur 29: Bekrachtigde archeologienota's in de omgeving weergegeven op een orthofoto (2018) met aanduiding van het studiegebied (Agentschap Onroerend Erfgoed 2019; Geopunt 2019)

Figuur 30: Detailkaart met aanduidingen van archeologienota's met ID11632, 19408 en 18143 (Geoportaal 2021)

ID	Omschrijving	Datering/Verwachting	Advies	Bron
1045	Bureaustudie	Metaaltijden Romeins Middeleeuwen	Proefsleuvenonderzoek (optioneel aanvullend waarderend booronderzoek)	De Logi & De Brant 2016
8288	Proefsleuven	Middeleeuwen Nieuwe tijd	Opgraving	De Logi et al. 2018
9703	Bureaustudie	Steentijd – nieuwste tijd	Proefsleuven	Stoops 2018
11362/ 19408	Bureaustudie/ landschappelijk onderzoek	Steentijd - middeleeuwen	Geen verder onderzoek	Alma 2018/2021
18143	Bureaustudie	Middeleeuwen/Nieuwe tijd	Geen verder onderzoek	De Kreyger 2021

Tabel 4: Tabel met bekrachtigde archeologienota's in de omgeving van het studiegebied (Agentschap Onroerend Erfgoed 2019)

4.7 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.7.1 KAART UIT 1722

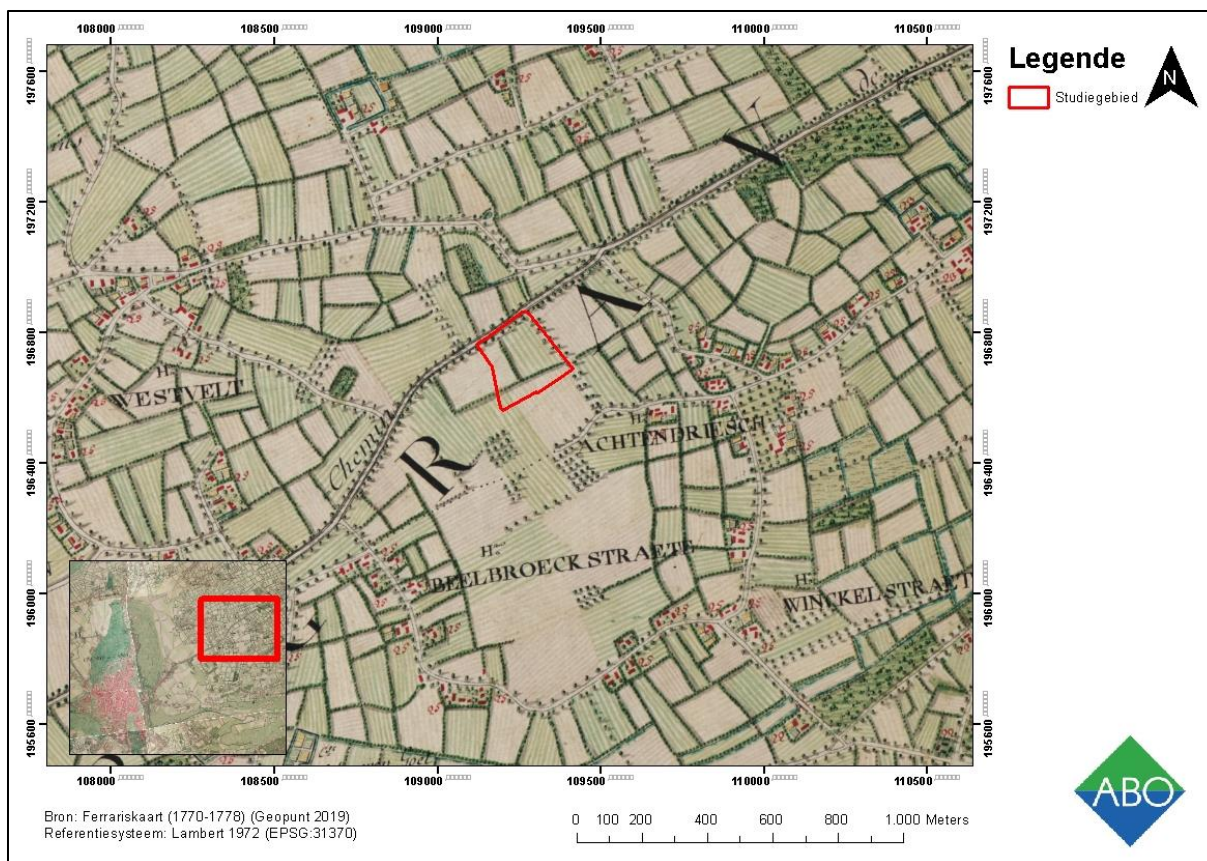
Een kaart uit 1722 vermeldt het toponiem *Achtemcauter* ter hoogte van het studiegebied, refererend naar het gehucht *Achtene* en de *Achtendries* (zie hfst. 4.1) (Figuur 31). Op deze kouter - en dus binnen het studiegebied - is geen bebouwing opgetekend. Het tracé van de Antwerpsesteenweg is reeds gevormd ten noorden van het studiegebied.

Figuur 31: "Kaarte ofte afbeeldinghe van de landen, bosschen ende meerschen gelegen binnen de prochien van Desteldonck ende Oostacker, mitsgaders op het vrye van Gent, alsmede binnen de stede van Gent aan den Ham, competerende het bisdom der voorzeyde stede, gemaekt ten verzoeke van Philippus Errardus Van der Noot, bisschop van Gent, door Phil. Benthuis, gezworen landmeter, 9 november 1722" met aanduiding van het studiegebied (Cartesius 2019)

4.7.2 FERRARISKAART (CA. 1770- 1778)

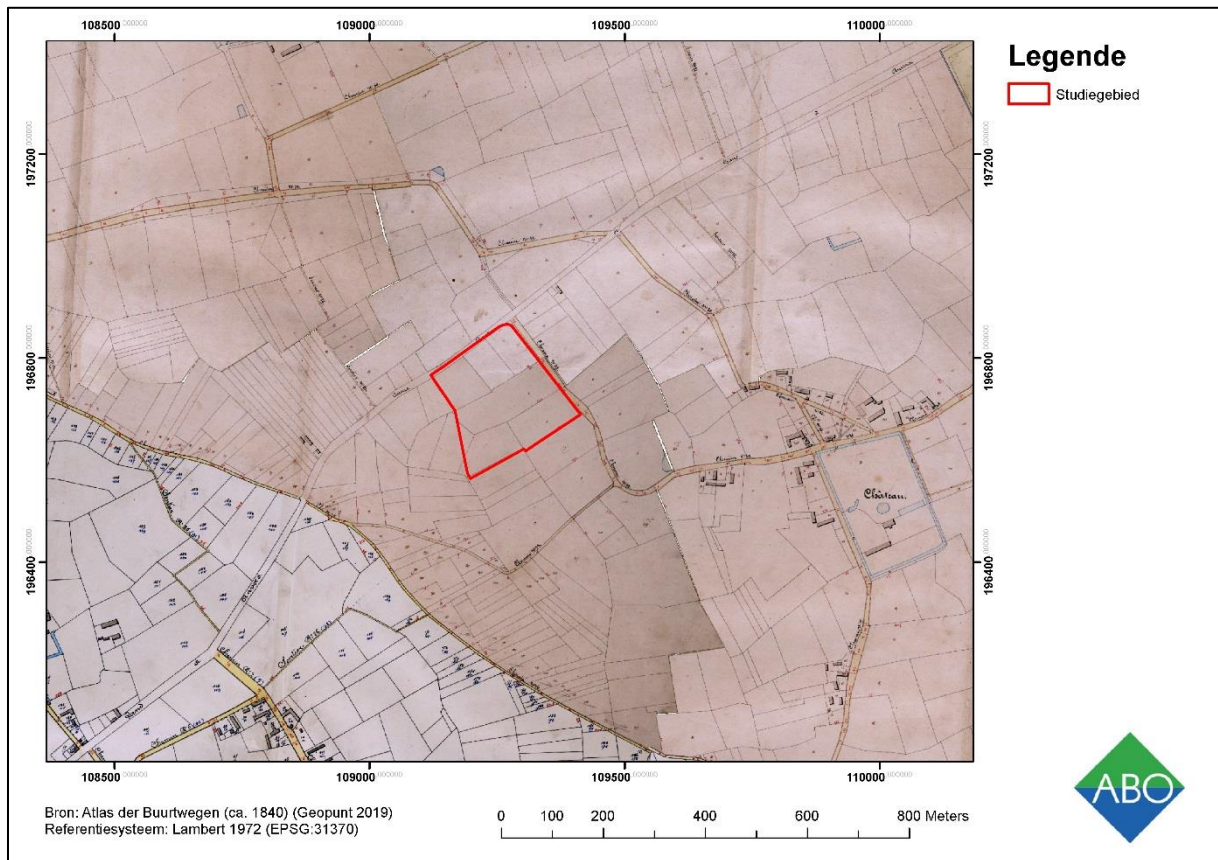
Het studiegebied is gelegen langsheen een belangrijke uitvalsweg die overeenstemt met het tracé van de huidige Antwerpsesteenweg (Figuur 32). Binnen het studiegebied is geen bebouwing opgetekend. Wel zijn enkele perceelafbakeningen zichtbaar (laaghout). Ten zuidoosten van het studiegebied bevindt zich de aloude dorpskern van Achtendries (zie ook hfst. 4.1). De bebouwing manifesteert zich als walgrachtsites en hoeves langsheen de wegen. Er kunnen grotere gebouwenclusters waargenomen worden nabij kruispunten. Op grotere schaal bevindt het studiegebied zich in een sterk agrarische regio ten noordoosten van Gent. De Antwerpsesteenweg vormt hierbij de voornaamste verbindingsweg.

Figuur 32: Ferrariskaart (1770-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

4.7.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1840)

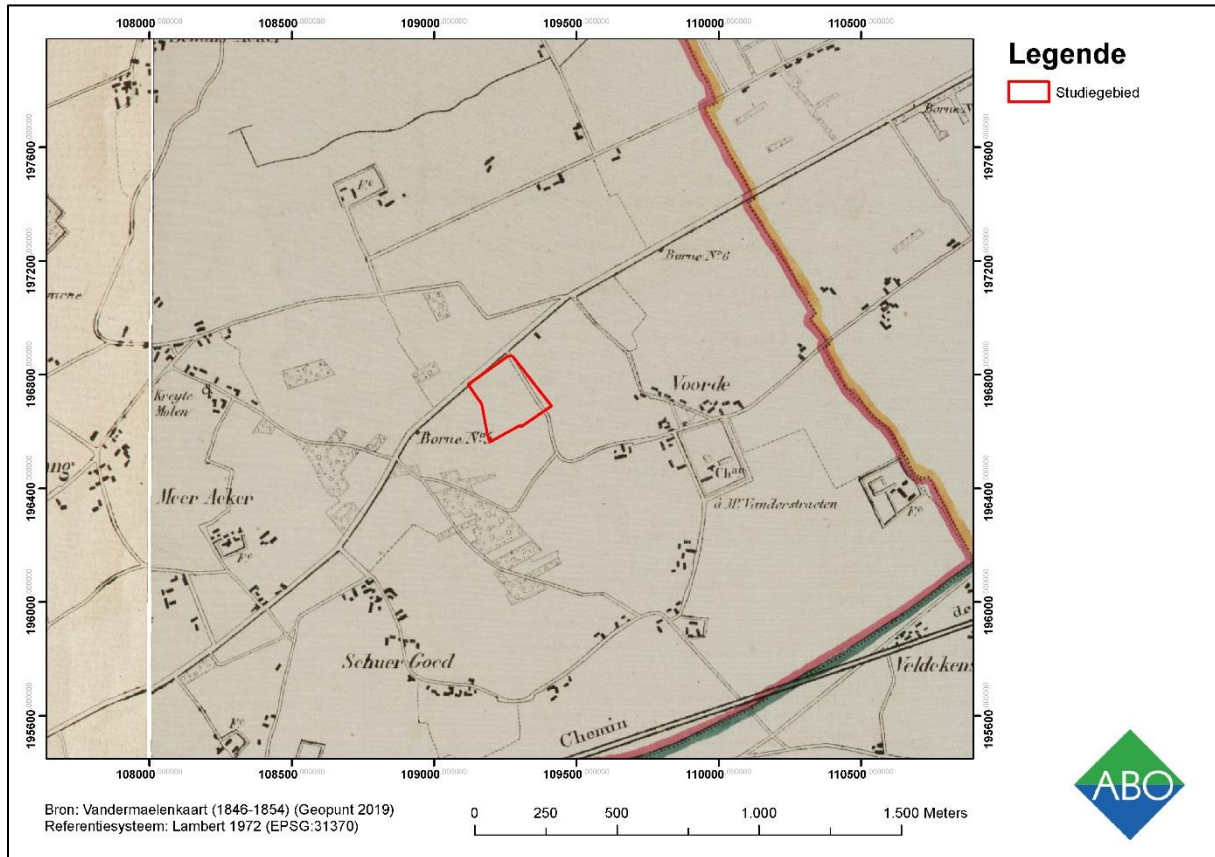
Het wegennet ondergaat enkele kleine veranderingen tussen de Ferrariskaart en de Atlas der Buurtwegen, maar de situatie ter hoogte van het studiegebied blijft onveranderd (Figuur 33).

Figuur 33: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

4.7.4 VANDERMAELENKAART (CA. 1846-1854)

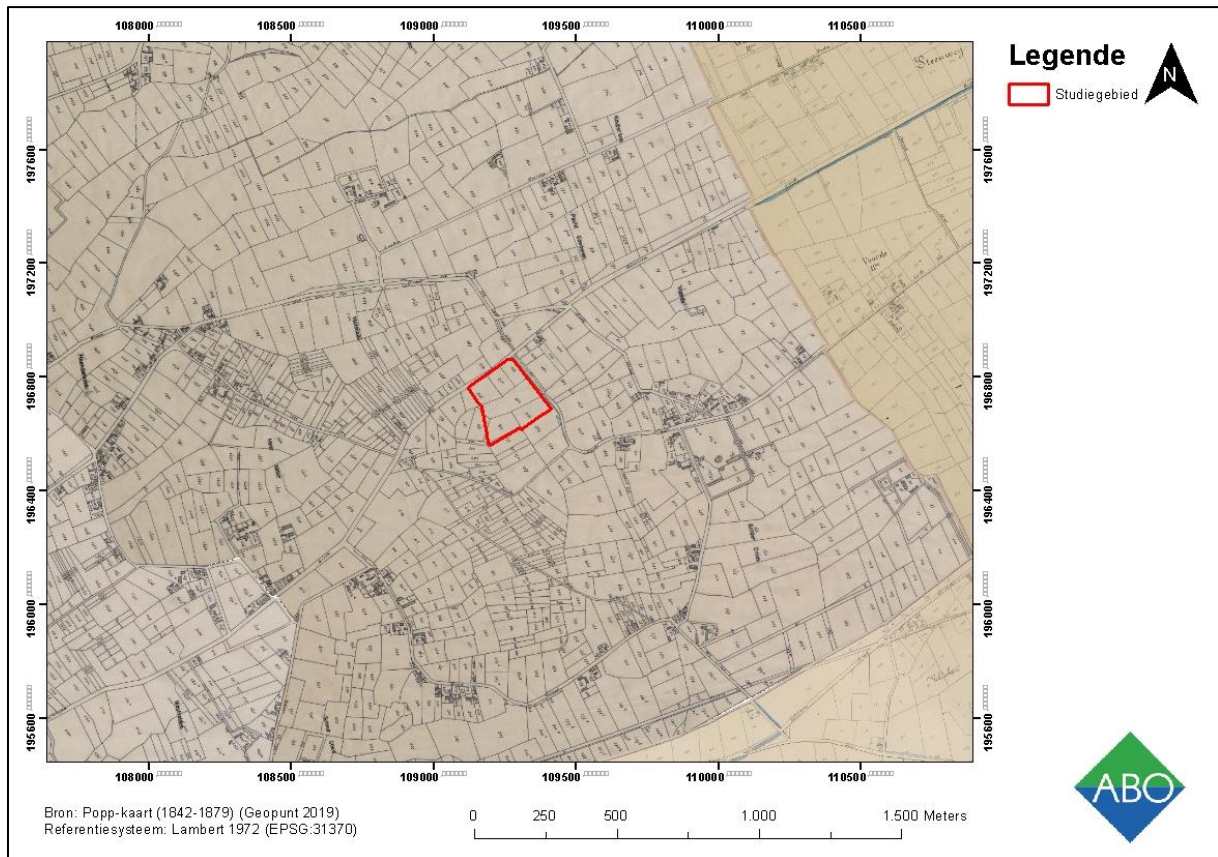
Op de Vandermaelenkaart zijn geen veranderingen waarneembaar in de directe omgeving van het studiegebied (Figuur 34). Op grotere schaal werd in deze periode de spoorweg Gent-Antwerpen aangelegd ten zuiden van het studiegebied (ca. 1,2km).

Figuur 34: Vandermaelenkaart (1846-1854) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt 2019)

4.7.5 POPP-KAART (CA. 1842-1879)

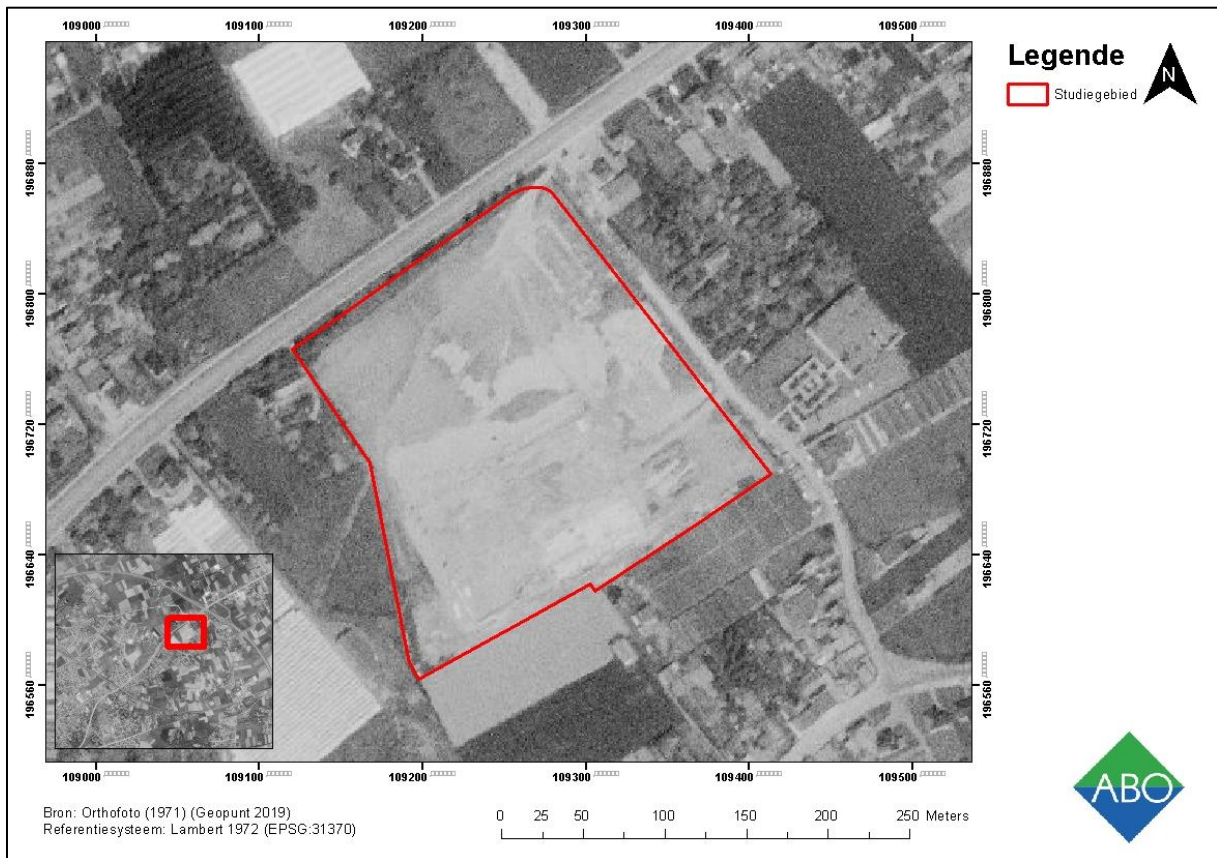
De situatie is onveranderd op de Popp-kaart (Figuur 35).

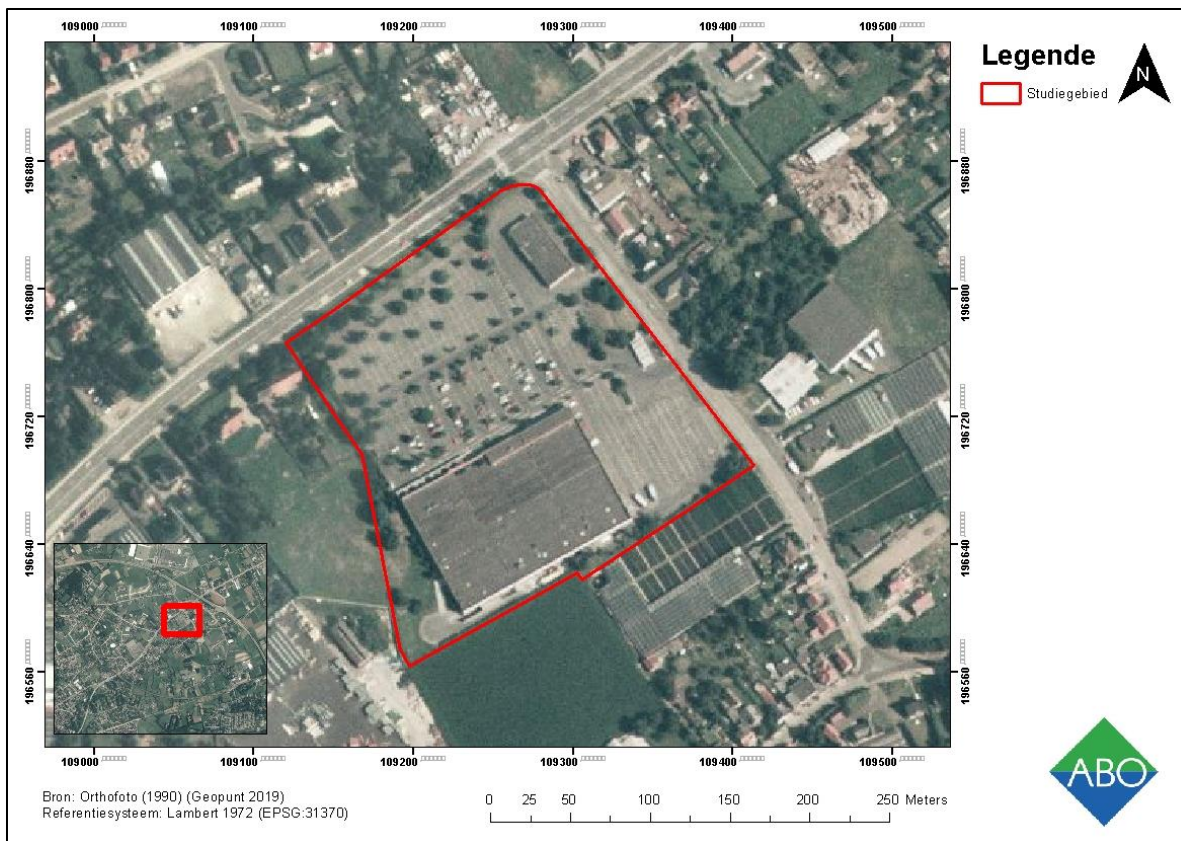
Figuur 35: Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

4.8 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Op een orthofoto uit 1971 is te zien dat het volledige studiegebied vergraven en geroerd is, vermoedelijk in voorbereiding van het huidige winkelcentrum dat zal opgericht worden (Figuur 36 - Figuur 37). Dit is hoogstwaarschijnlijk te relateren aan de ophoging die met behulp van het hoogtepfiel geconstateerd werd (zie hfst. 3.1.2; Figuur 16). De mate van verstoring kan echter niet sluitend vastgesteld worden op basis van de orthofoto. De ruime omgeving wordt nog steeds voornamelijk voor landbouw of tuinbouw gebruikt. In de daaropvolgende decennia zal de verstedelijking steeds verder toenemen vanuit de stedelijke agglomeratie van Gent (zuidwesten op het uitgezoomde kaartbeeld) (Figuur 38).

Figuur 36: Luchtfoto 1971, panchromatisch met aanduiding studiegebied (Geopunt 2019)

Figuur 37: Orthofotomozaïek (1990) met aanduiding studiegebied (Geopunt 2019)

Figuur 38: Orthofoto (2018) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2019)

5 BESLUIT

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Het studiegebied bevindt zich op een hoger gelegen zandrug in een licht glooiend landschap ten noordoosten van Gent. De zandige bodems, hoge ligging en nabijheid van de Lede ten zuiden van het studiegebied worden als een gunstige nederzettingslocatie beschouwd voor alle periodes. Dit sluit aan bij de reeds gekende archeologische sites in de omgeving, waarbij dateringen van de steentijd tot de nieuwste tijd werden vastgesteld. Deze sites bevinden zich quasi uitsluitend op hoger gelegen zandige opduikingen in het landschap, met uitzondering van een drietal CAI-meldingen langsheen de Lede (daterend in de Romeinse periode, middeleeuwen en nieuwe tijd).

De naam Oostakker wordt voor het eerst vermeld in de 13de eeuw, waarbij de zgn. *Achtendries* en *Slotendries* de oudste kernen vormden (reeds in de 12de eeuw vermeld). Het studiegebied bevindt zich binnen de *Achtenkouter*. De *Achtendries* en bijhorende bebouwing bevindt zich aan de zuidoostelijke grens van deze kouter. Het kasteel van Achtendries is nog een relict van deze bewoningskern, hoewel het in de 18de-19de eeuw werd herbouwd. Vanaf de 12de eeuw werd de ontginning van deze omgeving gestuurd door de Gentse Sint-Baafsabdij. Vanaf dit moment verkreeg de omgeving een sterk agrarisch karakter tot in het midden van de 20ste eeuw. In de laatste decennia breidde de stedelijke agglomeratie van Gent zich verder uit, waardoor de landbouwactiviteiten langzamerhand afnamen.

Tot slot dient het belang van de Antwerpsesteenweg, een verbindingsweg tussen Gent en Antwerpen waarlangs het studiegebied is gelegen in beschouwing genomen te worden. Deze steenweg verbond de agrarische ontginningsgebieden immers met de stedelijke kern van Gent waardoor het een belangrijke rol speelde in de ontwikkeling en ontginning van de regio. Het tracé van de Antwerpsesteenweg werd reeds op de oudst beschikbare cartografische bronnen opgetekend, waardoor aangenomen kan worden dat deze reeds van oudsher een belangrijke as vormde.

5.2 SAMENVATTING EN POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van het bekomen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van de Herman Teirlinckstraat 4-8 te Oostakker (prov. Oost-Vlaanderen).

Op basis van een landschappelijke en archeologische analyse wordt gesteld dat er archeologische resten uit alle archeologische periodes kunnen worden aangetroffen. De gunstige landschappelijke ligging op een zandrug nabij de Lede en de vele gekende archeologische vindplaatsen uit alle periodes in de omgeving benadrukken deze hypothese. Vanaf de 12de-13de eeuw ontgon de Sint-Baafsabdij in Gent de vele akkers ten oosten van de stadskern. Dit verklaart tevens het toponiem Oostakker. De Antwerpsesteenweg – waarlangs het studiegebied is gelegen - vormde hierbij een belangrijke as om de stadskern te verbinden met het hinterland.

Hoewel het studiegebied vlakbij één van de oudste kernen van Oostakker is gelegen (de zgn. *Achtendries*), werd het op cartografische steeds opgetekend als akkerland zonder bebouwing. In het begin van de jaren '70 werd het terrein opgehoogd (ca. 1-2m) en bebouwd, met nefaste gevolgen voor de bewaringstoestand van archeologische resten tot gevolg. Uit de analyse van de (archeologie)nota's waarvan akte is genomen blijkt een zekere archeologische verwachting, maar grondroerende

activiteiten in het verleden hebben de bewaring van eventuele archeologische resten zodanig aangetast dat er geen kenniswinst meer te behalen valt.

Het terrein werd in de jaren '70 genivelleerd en opgehoogd in functie van het bouwrijp maken van de gronden. Hierdoor is de oorspronkelijk bodemopbouw geroerd. De ophoging van maximaal 2m kan duidelijk worden afgeleid uit het hoogteprofiel. De huidige funderingen liggen grotendeels binnen de bestaande ophoging, maar de funderingszolen hebben ook plaatselijk de bodem reeds verstoord tot -2,65m-mv. De nieuwe funderingsmassieven (tot -1,4m-mv) geplaatst worden plaatsvinden binnen de ophoging en de oude funderingen worden niet verwijderd, waardoor deze werkzaamheden geen impact zullen hebben op het bodemarchief. De nieuwe funderingspalen zullen wel een plaatselijke verstoring veroorzaken, maar gezien het beperkte potentieel om kenniswinst te behalen, is de impact ervan dan ook nihil.

Ondanks het matig archeologische potentieel van de omgeving, wordt het potentieel tot kennisvermeerdering als nihil beschouwd omdat de werken in de ophoging zullen plaatsvinden. Ook archeologisch onderzoek in de onmiddellijke omgeving geeft aan dat er geen kennispotentieel te behalen valt. De ongunstige bewaringstoestand door het bouwrijp maken in de jaren '70 versterkt het idee dat er geen kenniswinst meer te behalen valt. Op basis van bovenstaande argumenten wordt dan ook geen archeologisch (voor-)onderzoek aanbevolen.

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		22 november 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		22 november 2021
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		22 november 2021

7 BIBLIOGRAFIE

Ameels V., 2011. *Proefsleuvenonderzoek te Oostakker-Schansakker*, VIOE-rapportage.

Bourgeois J., 1999. Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen. III. *Archeologische Inventaris Vlaanderen, Buitengewone reeks 7*.

Bruggeman J. Cléda B., Reyns N., 2017. *Archeologische opgraving Oostakker-Muizenstraat/Wolfspuutstraat*, Temse.

CadGIS 2019: Kadasterkaarten [online], http://ccff-test1.minfin.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 18 juli 2019).

Cardon D., 1992. Archeologisch onderzoek in het noordelijk deel van de gemeente Lochristi (Oost-Vlaanderen): prospectie-analyse-synthese, *onuitgegeven licentiaatsverhandeling*, Gent.

Charles L., Laleman M.C., Lievois D., Steurbaut P., 2008. *Van walsites en speelhoven. Het vrije van Gent bij Jacques Horenbault (1619)*, Gent.

Cherretté B., Mortier S., 2005. Destelbergen – Kwadenplas. Archeologische waarnemingen bij omleggingswerken aan de Ledebeek, *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen, 157-158*.

Coremans L., Bruggeman J., Reyns N., 2017. Archeologienota Oostakker (Gent) – Veldekenstraat. Verkaveling Achtendries fase 2, *Rapporten All-Archeo bvba 317*, Temse.

De Cleer S., Van Remoorter O., Cornelis L., Vanden Bitte J., 2013. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Gent, Beelbroekstraat, verkaveling Achtendries Fase 1, *BAAC Vlaanderen rapport 73*, Gent.

De Logi A., De Brant R., 2016. Oostakker – Groenstraat, *DL&H archeologienota*, Adegem.

De Logi A., Hoorne J., De Kreyger F., De Brant R., 2018. Oostakker – Groenstraat, *DL&H nota*, Adegem.

Derom S., 1988. Het kasteel Notax te Destelbergen. Van middeleeuws slot tot luisterrijke woning, *De Oostburg. Cultureel Jaarboek 25*, 85-97.

De Smaele B., 2012. Van de Wolfput tot de Muizel: archeologisch vooronderzoek langs de Wolfputstraat te Oostakker (Gent, Oost-Vlaanderen), *Archeo rapport 17*, ADEDE bvba.

DOV Vlaanderen Bodemverkenner 2019: Topografische kaarten [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 18 juli 2019).

Geopunt Vlaanderen 2019: Basiskaarten (Luchtfoto 2019, Stratenplan) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 18 juli 2019).

Geopunt Vlaanderen 2019: Historische kaarten (Ferraris, Atlas van Buurtwegen, Vandermaelen, Popp) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 18 juli 2019).

Geopunt Vlaanderen 2019: Bodem kaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, WRB Soil Units, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 26 september 2019).

Herreman D., 2013. Archeologisch vooronderzoek R4 Schansakker, *Ruben Willaert rapport 57*, Sijsele.

Herreman D., 2014. Archeologisch onderzoek Oostakker R4 Eksaarderijweg, *Ruben Willaert Rapport 79*, Sijsele.

Hertoghs S., Vander Cruyssen M., 2014. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Gent, Sint-Amandsberg, Kasteelwegel, *BAAC Vlaanderen Rapport 112*, Gent.

2019D113(AOE)/ 25708.R.01 (intern) / Archeologienota - Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Herman Teirlinckstraat nrs. 4-8 te Oostakker (prov. Oost-Vlaanderen)

Inventaris bouwkundige Erfgoed: IBE 2019

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online], www.ngi.be (geraadpleegd op 18 juli 2019).

Reyns N., Dierckx L., 2014. Archeologisch vooronderzoek Sint-Amansberg (Gent) – Ombeekhof – Ombeekstraat, *Rapporten All-Archeo* 208, Bornem.

Reyns N., Cléda B., Claessens L., 2015. Archeologisch vooronderzoek Oostakker (Gent) – Krijtestraat, *Rapporten All-Archeo bvba* 249, Temse.

Smet J., Van Goidsenhoven W., 2013. Archeologisch vooronderzoek Lijnmolenstraat (Gent), *Ruben Willaert Rapport* 55, Sijsele.

Stoops G., 2011. Sint-Amansberg en Oostakker: wegwaarnemingen, *Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2011. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent* 2 (5), 180-187.

Vander Ginst V., Smeets M., 2015. Het archeologisch vooronderzoek aan De Ratte te Oostakker, *Archeo-rapport* 316, Kessel-Lo.

Vanholme N., Dalle S., 2016. Archeologische opgraving Sint-Amansberg Kasteelwegel (prov. Oost-Vlaanderen). Basisrapport, *Monument Vandekerckhove Afdeling Archeologie rapport 2016/13*, Ingelmunster.

Van Ranst E & Sys C., 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.